

ความต้องการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ณ ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

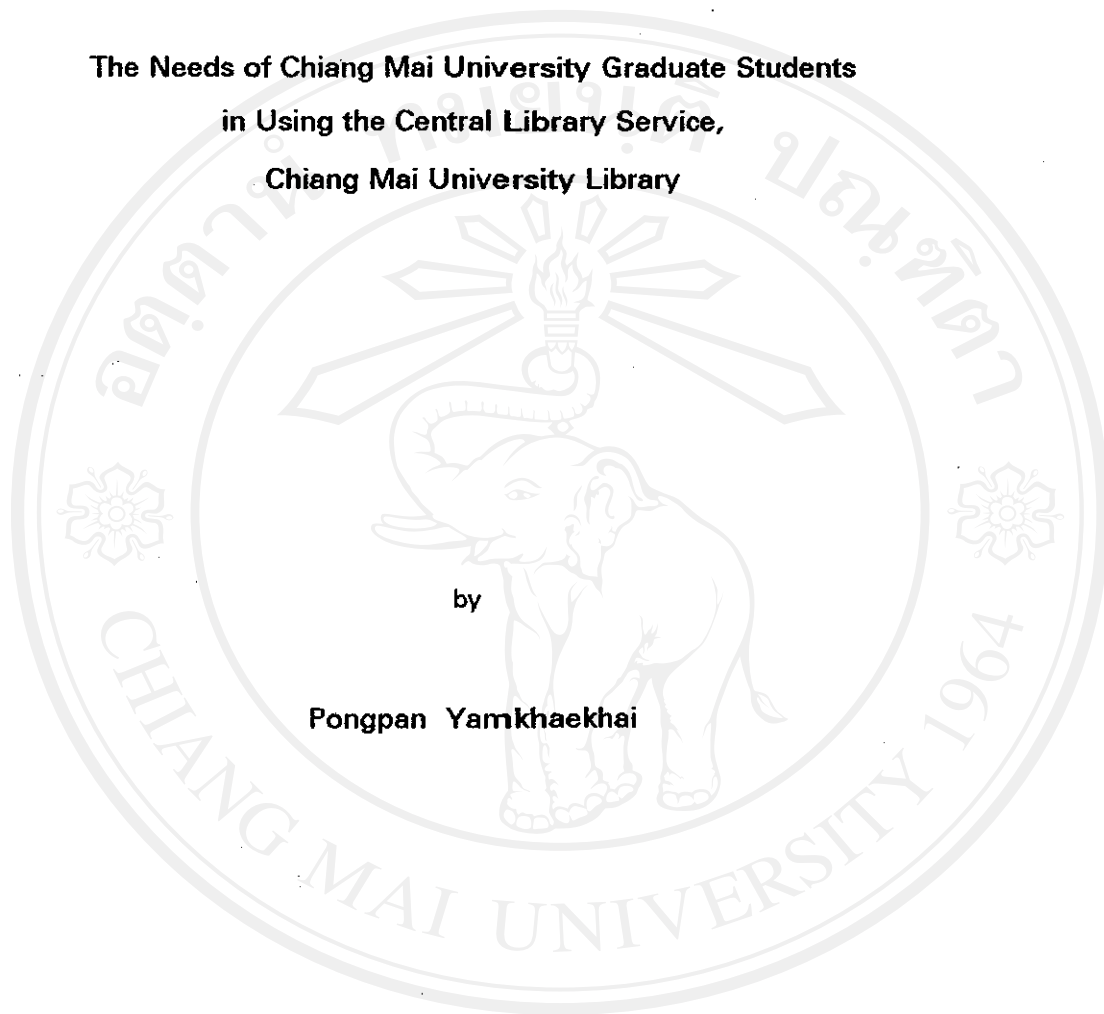
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

2536

**The Needs of Chiang Mai University Graduate Students
in Using the Central Library Service,
Chiang Mai University Library**

by

Pongpan Yamkhaekhai

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

1993

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2) ประมวลความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของบัณฑิตศึกษา ในการปรับปรุงทรัพยากรและบริการ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 468 คน ที่ศึกษาในคณะต่าง ๆ รวม 10 คณะ ทั้งที่เรียนภาคปกติ และภาคพิเศษเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2535 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้แบบสอบถามและการค้นคว้าเอกสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ทั้งนี้ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 382 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.6 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด สมมติฐานที่ตั้งไว้คือ นักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เข้าใช้สำนักหอสมุดมากกว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนักศึกษาที่เรียนภาคปกติ เข้าใช้สำนักหอสมุดมากกว่านักศึกษาระดับภาคพิเศษ โดยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ spss/pc⁺ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ฐานนิยม และสถิติทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สภาพการใช้ห้องสมุด พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการใช้ห้องสมุดมากถึงร้อยละ 93.7 ทำให้นักศึกษาใน 2 กลุ่มสาขาวิชาคือ (1) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และ (2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เข้าใช้สำนักหอสมุดในจำนวนที่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การแบ่งกลุ่มสาขาวิชาไม่ได้เป็นข้อจำกัดในการใช้สำนักหอสมุด ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และการวิจัยยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่เรียนภาคปกติเข้าใช้สำนักหอสมุดมากกว่านักศึกษาที่เรียนภาคพิเศษจริง ที่ระดับนัยสำคัญ .001 ทั้งนี้เพราะนักศึกษาที่เรียนภาคปกติมีเวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียนมากกว่านักศึกษาระดับภาคพิเศษ และเมื่อเปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดแล้ว ปรากฏว่า นักศึกษาใช้ห้องสมุดคณะมากกว่าสำนักหอสมุดเนื่องจากการ

เดินทางสะดวก ใกล้ที่เรียน และห้องสมุดคณะมีหนังสือประกอบการค้นคว้าที่ตรงกับหลักสูตรมากกว่า อย่างไรก็ตาม นักศึกษาทุกสาขาวิชาเข้าใช้สำนักหอสมุดเพื่อค้นหาเอกสารประกอบการเขียนรายงานและวิทยานิพนธ์มากที่สุด โดยเฉพาะแล้วนักศึกษาเข้าใช้สำนักหอสมุดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในวันจันทร์-วันศุกร์ ระหว่างเวลา 08.00-17.00 น. ส่วนวิธีการค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการนั้น นักศึกษาใช้บัตรรายการเป็นเครื่องช่วยค้นมากที่สุด และในขณะเดียวกัน นักศึกษาก็มีความสามารถในการใช้บัตรรายการ มากกว่าเครื่องช่วยค้นประเภทอื่น ๆ ด้วย เมื่อมีปัญหาในการใช้ห้องสมุด นักศึกษาได้แก้ปัญหาโดยการถามบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมากที่สุดเช่นกัน นอกจากนี้ นักศึกษายังเห็นด้วยหากสำนักหอสมุดจะเรียกเก็บเงินค่าบริการบางประเภท เช่น บริการแปลเอกสาร บริการค้นหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ส่วนในด้านการใช้ทรัพยากรห้องสมุดนั้น นักศึกษาใช้หนังสือตำราภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาใช้วิทยานิพนธ์ สำหรับการใช้อวารสาร นักศึกษาใช้อวารสารภาษาไทยมากกว่าวารสารภาษาต่างประเทศ และใช้เทปดัดลบมากกว่าใส่ดักคั่นวัสดุประเภทอื่น ๆ ในด้านการใช้บริการของสำนักหอสมุดปรากฏว่า นักศึกษาใช้บริการให้ยืม-รับคืนหนังสือมากที่สุด

ปัญหาการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามองมากที่สุดในการใช้ทรัพยากรประเภทหนังสือคือ สำนักหอสมุดมีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่นน้อย ไม่พอใช้ ปัญหาที่พบมากที่สุดในการใช้อวารสารคือ อวารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด และปัญหาด้านใส่ดักคั่นวัสดุที่พบคือ ไม่ทราบวิธีค้นหาข้อมูลจากใส่ดักคั่นวัสดุ ส่วนปัญหาในการใช้บริการที่พบมากที่สุดคือ สำนักหอสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์ออกนอกห้องสมุด

ความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงทรัพยากรและบริการห้องสมุด นักศึกษาในหัตถศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการให้สำนักหอสมุดเพิ่มเติมทรัพยากรประเภทหนังสือมากที่สุด รองลงมาคือวารสารและใส่ดักคั่นวัสดุ ตามลำดับ โดยประเภทของหนังสือต้องการให้เพิ่มเติมวิทยานิพนธ์มากที่สุด ส่วนวารสารให้เพิ่มวารสารภาษาต่างประเทศ และใส่ดักคั่นวัสดุให้เพิ่มเติมเทปดัดลบ สำหรับความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงบริการนั้น นักศึกษาต้องการให้ปรับปรุงบริการถ่ายเอกสารมากที่สุด

ผลจากการศึกษานี้ นำไปสู่ข้อเสนอแนะที่สำคัญสี่ประการสำหรับสำนักหอสมุดในการวางแผนเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน ดังนี้ (1) การกำหนดนโยบายในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นที่สำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะจะต้องพิจารณา ร่วมกัน (2) การเปิดหลักสูตรใหม่ในระดับบัณฑิตศึกษา สำนักหอสมุดควรมีส่วนร่วมเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านทรัพยากรห้องสมุด (3) ควรมีการปรับปรุงระเบียบการใช้ห้องสมุดเกี่ยวกับการยืมสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (4) การให้บริการสารนิเทศเชิงพาณิชย์ เช่นบริการสืบค้นสารนิเทศด้วยคอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการอย่างจริงจัง และควรมีการประชาสัมพันธ์บริการเหล่านั้นอย่างกว้างขวางด้วย.

Abstract

The purposes of the study are: 1) to examine the use of the library resources and information service of graduate students at the Central Library, Chiang Mai University (CMU). 2) to collect the opinions, problems and needs of the graduate students in using the library to improve the library resources and information service of the Central Library. The study sample consists of 486 full-time and part-time students from 10 CMU faculties. Data was collected using a questionnaire during the second semester, 1992. Three hundred and eighty-two questionnaires or 81.6 percent were returned. The hypotheses are:

1. Graduate students from the Social Sciences and Science and Technology spend more time in the Central Library than graduate students from the Health Sciences.

2. Full-time graduate students spend more time in the Central Library than part-time graduate students.

SPSS was used to analyze data. Percentage, frequency, mode, and chi-square are computed.

The results of the study are:

1. Use of the Library

Use of the library is rated as "important" by 93.7 % of the graduate students in the sample.

1) When the sample is divided into two groups: 1) graduate students in Social Sciences and Science and Technology and 2) graduate students in the Health Sciences, there is no significant difference in the rate of use of the Central Library between the two groups. This means that the field of study does not effect the rate of use of the Central Library by the graduate students.

2) There is a significant difference between the full-time graduate students and the part-time graduate students in using the library at the .001 level. Full-time graduate students spend more time at the university because they come to class almost everyday, and they have more free time between classes than part-time graduate students.

3) Graduate students use the faculty library in their respective field more than the Central Library. The reason is that generally the faculty library is close to their classrooms and there is less travelling involved in using the faculty library. Furthermore, there are more specialized materials available in their faculty library.

4) Most of the time spent by graduate students in the Central Library is used for studying and writing reports and theses. On average, most students visit the Central Library 2-3 times a week between 8 am - 5 pm from Monday thru Friday. Most use the card catalogs to search for printed material. They are more successful in using the card catalogs than other bibliographic tools in searching for needed materials. Most ask the librarians and other library staff members for assistance when

they cannot find what they are looking for. Students are willing to pay service charges for special services such as translation, computerized searching service, etc. In using library resources, most students use Thai language text books and theses. The graduate students use Thai journals more frequently than foreign journals. When using audio-visual materials they use cassette tapes more frequently than other audio-visual formats. Of all services provided by the Central Library, students use the circulation service the most.

2. Problems in using library resources and services

The problems identified by respondents in the sample group regarding their use of library resources and library services are:

- 1) There are too few theses from other institutions available in the Central Library.
- 2) The needed journals are not owned by the library.
- 3) They do not know how to search effectively for needed information located in audio-visual materials.
- 4) Students are not permitted to check out theses from the Central Library.

3. Needed improvements in Central Library resources and services

The sample group of graduate students identified the need for more library materials in several formats. In order of importance there are book, journal, and audio-visual formats, respectively. Regarding books, students cited the need for increased access to theses. For journals, students cited the need for increased

access to foreign journals, and for audio-visual materials, students desire more materials in cassette tape format. Regarding the general improvement of Central Library services, most students identified the need for improvement in the photocopy machine service.

Recommendations

1. The Central Library and the faculty libraries have to work together to form a policy for the acquisition of library resources in support of graduate level studies.
2. The Central Library should play a role in providing the library resources for new graduate programs.
3. There should be a new way in circulating the printed material to graduate students.
4. There should be a fee for certain specialized services such as computerized searching service from the data bases both in and outside Thailand. Information about the availability of this specialized fee-based information service should be widely disseminated.

กิติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2536 โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม์ จันทน์หอม เป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนบัณฑิตศึกษาคณะต่าง ๆ ที่กรุณาดำเนินการเรื่องแจกแบบสอบถาม ขอขอบคุณนักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ได้สละเวลาช่วยตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาให้ข้อมูลนอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือช่วยเหลืออย่างดีจาก ผู้บริหารสำนักหอสมุดบรรณารักษ์ฝ่ายบริการทรัพยากรสารนิเทศกลาง โดยเฉพาะอาจารย์นพพร เพียรพิบูล ตลอดจนอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ รองศาสตราจารย์รัชนีย์ ตียพันธ์ และอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ อาจารย์ ดร.จินตนา สัจจันท์ ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผ่องพรรณ แยมแท้ ไช

ผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ซ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย	5
2 ความสำคัญของห้องสมุดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย <i>บม.วิจัย</i>	7
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ <i>กรมหอสมุด</i>	8
การบริหารและการดำเนินงาน	9
บุคลากรของสำนักหอสมุด	22
งบประมาณ	24
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ <i>บัณฑิตวิทยาลัย</i>	26
การบริหารและการดำเนินงาน	26

งบประมาณ	30
ระบบการศึกษา	32
หลักสูตรการศึกษา	32
การเรียนการสอน	34
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
วิธีดำเนินการวิจัย	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	96
ประวัติผู้วิจัย	105

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 จำนวนผู้เข้าใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2535	18
2.2 การยืมหนังสือจำแนกตามประเภทผู้ยืม ปีงบประมาณ 2535	19
2.3 การยืมระหว่างห้องสมุด (ขอใช้บริการ) ปีงบประมาณ 2535	20
2.4 จำนวนผู้เข้าใช้บริการและหนังสือที่ถูกยืมของห้องสมุดคณะ/ สถาบัน/สำนัก/ศูนย์	22
2.5 จำนวนบุคลากรสำนักหอสมุด ปีงบประมาณ 2535	23
2.6 งบประมาณสำนักหอสมุด ประจำปี 2535	25
2.7 การใช้จ่ายงบประมาณหมวดค่าวัสดุตำรา/วารสาร/CD-ROM ปีงบประมาณ 2535	25
2.8 งบประมาณบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปี 2535	31
2.9 จำนวนสาขาวิชาที่เปิดสอน และจำนวนบัณฑิตศึกษาคณะต่าง ๆ ประจำปีการศึกษา 2535	35
4.1 จำนวนร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้และไม่ใช้สำนักหอสมุด จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและค่าไคสแควร์จากการทดสอบ เปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา	44
4.2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้และไม่ใช้สำนักหอสมุด จำแนกตามแผนการศึกษาและค่าไคสแควร์จากการทดสอบ เปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้ระหว่างแผนการศึกษา	45
4.3 ความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษาของบัณฑิตศึกษา	46

ตารางที่	หน้า
4.4 จุดประสงค์ที่สำคัญของการใช้ห้องสมุด	47
4.5 ความถี่ในการเข้าใช้สำนักหอสมุด	48
4.6 เวลาที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานิยมใช้ห้องสมุด	49
4.7 ความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	50
4.8 การรู้จักวิธีใช้ห้องสมุด	51
4.9 วิธีแก้ปัญหากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เมื่อมีปัญหาในการใช้ห้องสมุด	52
4.10 เปรียบเทียบการเข้าใช้ห้องสมุดของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะ	53
4.11 วิธีการค้นหารายชื่อหนังสือหรือบทความในวารสาร	54
4.12 ความสามารถของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาเอกสาร	55
4.13 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเก็บเงิน ค่าบริการบางประเภท	56
4.14 บริการที่ห้องสมุดควรมีหรือควรเรียกเก็บเงินค่าบริการ	57
4.15 การใช้ทรัพยากรห้องสมุดและความต้องการให้สำนักหอสมุด จัดหาทรัพยากรแต่ละประเภทเพิ่มเติม	58
4.16 ความต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหาทรัพยากรห้องสมุดแต่ละประเภท เพิ่มเติม	62
4.17 การใช้บริการห้องสมุดและความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงบริการ	63
4.18 ปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด	66
4.19 ปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด	70

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1	โครงสร้างการบริหารงาน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	10
2.2	ระบบบริหารงานในบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	27
2.3	การประสานงานสาขาวิชาร่วมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	30

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยรัฐเป็นผู้รับผิดชอบภาระการจัดการศึกษาระดับนี้ เป็นส่วนใหญ่ และภาคเอกชนเริ่มมีบทบาทมากขึ้น ในระยะหลัง ทั้งนี้การขยายตัวดังกล่าวเป็นผลมาจากปัจจัยในด้านต่าง ๆ เช่น (1) การเพิ่มจำนวนของประชากร (2) การขยายตัวทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่ลักษณะของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมุ่งเข้าสู่มหาวิทยาลัย (3) แรงกดดันทางสังคมที่ให้คุณค่าแก่การศึกษามากขึ้น (4) วิศวกรรมการด้านการผลิตในระบบเศรษฐกิจที่ต้องการคนในระดับสูง ปัจจัยเหล่านี้ เป็นผลให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มุ่งขยายการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2532 : 65) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถาบันอุดมศึกษาในภาคเหนือ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัยชั้นสูง ทำการสอน วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะต่าง ๆ ที่ผ่านมา มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตระดับสูงกว่าปริญญาตรี ส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรใหม่เพื่อพัฒนาวิชาการ พัฒนาชนบท และส่งเสริมให้เปิดสอนหลักสูตรที่เป็นความต้องการอย่างสูงของชุมชนภาคเหนือ (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2527 : 3) ส่วนนโยบายปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้านบริการวิชาการ ได้กำหนดปรับปรุงระบบการบริหาร และบริการของแหล่งวิทยาการคือห้องสมุด ทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและคณะ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2527 : 3)

ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กำหนดเป้าหมายด้านการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาดมระบบ

สหวิทยาการ (Interdisciplinary) ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้มีการเปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำ และรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพของคณะ (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ม.ป.ป. : 2) ดังนั้นในปีการศึกษา 2535 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้เปิดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษามากถึง 79 สาขาวิชา โดยแยกเป็นระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต 14 สาขาวิชา ระดับปริญญาโท 59 สาขาวิชา และปริญญาเอก 6 สาขาวิชา (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2536 : 13) ในขณะเดียวกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ด้านการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ได้ระบุให้ปรับปรุงและขยายงานบริการห้องสมุดและเทคโนโลยีทางการศึกษางานบริการคอมพิวเตอร์ทางวิชาการ และงานวิชาการต่าง ๆ ให้มากขึ้น (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ม.ป.ป. : 2) จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้ง 2 ระยะ เน้นหนักทางบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงได้วางนโยบายปรับปรุงและขยายงานบริการห้องสมุด ควบคู่กันไป ดังนั้นบัณฑิตวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันที่รับผิดชอบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีและหน่วยงานที่สนับสนุนบริการวิชาการคือ สำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะต่าง ๆ จึงควรถือเป็นนโยบายหลักที่จะต้องจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นโดยให้มีจำนวนหนังสือ วารสาร วัสดุทัศนวัสดุ อย่างเพียงพอ รวมทั้งมีบริการอย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งจะอำนวยความสะดวกให้ผู้สอนผู้เรียนในระดับนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามสภาพที่เป็นจริงนั้น บัณฑิตวิทยาลัยถือว่าถ้าคณะใดเปิดสอนชั้นบัณฑิตศึกษาได้ ย่อมแสดงว่าคณะนั้นพร้อมที่จะดูแลด้านวิชาการด้วย บัณฑิตวิทยาลัยจะทำหน้าที่ในด้านบริหารและประสานงาน โดยมีคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ซึ่งมหาวิทยาลัยแต่งตั้ง เป็นผู้ร่วมวางนโยบาย กำหนดและควบคุมมาตรฐานทางวิชาการ ส่วนงานด้านการเรียนการสอน ดำเนินงานโดยภาควิชา ที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในคณะต่าง ๆ ยกเว้นหลักสูตรสาขาวิชาร่วมที่บัณฑิตวิทยาลัยรับผิดชอบ และประสานงานโดยตรง และจัดดำเนินการให้มีการเรียนการสอน โดยได้รับความร่วมมือจากภาควิชาและคณะที่เกี่ยวข้อง (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 1, 3) ดังนั้นภาระในด้านงานบริการวิชาการจึงตกอยู่ที่

ห้องสมุดคณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาและสำนักหอสมุด ซึ่งมีปัญหาได้รับงบประมาณน้อยไม่เพียงพอที่จะซื้อหนังสือ วารสาร และ สื่อทัศนวัสดุ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่แล้ว ยังต้องพยายามจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาทรัพยากรห้องสมุดให้เพียงพอสำหรับบัณฑิตศึกษาอีกด้วย อย่างไรก็ตาม สำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะ จำเป็นต้องวางแผนและเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรและบริการห้องสมุด ที่จะรองรับกับการเพิ่มจำนวนของบัณฑิตศึกษาตามแผนพัฒนาประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นบรรณารักษ์ทำหน้าที่ให้บริการผู้ใช้โดยตรง ได้เห็นปัญหาและความต้องการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เพิ่มมากขึ้น จึงเห็นว่าควรได้มีการศึกษาการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด ตลอดจนความต้องการและปัญหาที่นักศึกษามหาวิทยาลัยประสบอยู่อย่างจริงจัง เพื่อสำนักหอสมุดจะได้ใช้เป็นแนวทาง ในการวางแผนปรับปรุงและขยายงาน ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
2. เพื่อประมวลความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของบัณฑิตศึกษาในการปรับปรุงทรัพยากรและบริการของสำนักหอสมุด

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เข้าใช้สำนักหอสมุดมากกว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
2. นักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาคปกติเข้าใช้สำนักหอสมุดมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาคพิเศษ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ระดับปริญญาโท และปริญญาเอกที่ศึกษาในคณะต่าง ๆ ทั้งภาคเรียนปกติ และภาคเรียนพิเศษ (เรียนวันเสาร์ - อาทิตย์) รวม 10 คณะ สุ่มตัวอย่างจากนักศึกษานักศึกษานักศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2535 เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามที่เชื่อถือได้และตรงตามวัตถุประสงค์
2. คำตอบที่ได้รับจากนักศึกษานักศึกษานักศึกษาถือว่าเป็นความจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวโน้มของการเพิ่มจำนวนบัณฑิตศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาความสำคัญของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านการดำเนินงาน ระบบการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอน รวมทั้งห้องสมุดที่นักศึกษานักศึกษานักศึกษาไปใช้ ทั้งห้องสมุดคณะและสำนักหอสมุด และศึกษากาการบริหาร การดำเนินงาน นโยบาย หน้าที่ และบริการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพการใช้ห้องสมุด ปัญหาการใช้และความต้องการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้ทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 20 คน เมื่อนำมาแก้ไขแล้วจึงได้สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกโดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอน นักศึกษานักศึกษานักศึกษาทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ ในทุกคณะที่เปิดสอนชั้นบัณฑิตศึกษา รวม 10 คณะ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2535 โดยการแจกแบบสอบถามในห้องเรียนตามสัดส่วนของนักศึกษานักศึกษานักศึกษาในแต่ละคณะที่กำหนดไว้ แบบสอบถามที่แจกไปทั้งสิ้น

468 ชุด คิดเป็นร้อยละ 25 ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งหมด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากอาจารย์ผู้สอน นักศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแต่ละคณะภายในเวลาที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามได้นำมาวิเคราะห์ด้วย คอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติ SPSS/PC+ สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ความถี่ ร้อยละ และสถิติทดสอบ ไคสแควร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการใช้สำนักหอสมุด ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนปัญหาที่นักศึกษาประสบ และความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงทรัพยากร และ บริการห้องสมุด

2. สำนักหอสมุดสามารถนำข้อมูลทั้งหมด มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนาทรัพยากรและบริการห้องสมุด ให้สามารถรองรับการขยายตัวด้านการศึกษาชั้นบัณฑิต ศึกษา ให้ตรงตามเป้าหมายแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

สำนักหอสมุด หมายถึง ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย หมายถึง คณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เปิดการเรียน การสอนในระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีนักศึกษาสังกัดอยู่ตามคณะต่าง ๆ และที่บัณฑิตวิทยาลัยด้วย

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีในคณะต่าง ๆ โดย สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย

ทรัพยากรของห้องสมุด หมายถึง สิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ ที่สำนักหอสมุดจัด ให้บริการ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ วัสดุทัศนวัสดุ และฐานข้อมูลสำเร็จ รูปซีดี - รม เป็นต้น

บริการของห้องสมุด หมายถึง บริการที่สำนักหอสมุดจัดสำหรับผู้ใช้ เช่น บริการช่วยการค้นคว้า บริการให้ยืม - รับคืนหนังสือ บริการหนังสือสำรอง บริการจองหนังสือ บริการวารสารและเอกสาร บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูล บริการโสตทัศนวัสดุ บริการแนะนำการอ่าน บริการแฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่อง บริการข้อมูลภาคเหนือ และบริการเอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

บทที่ 2

ความสำคัญของห้องสมุด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งที่อาจารย์และนักศึกษาจะใช้เป็นแหล่งของการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังสนับสนุนงานด้านการสอน การวิจัย การให้บริการชุมชน และการรักษาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นภาระกิจหลักของมหาวิทยาลัยอีกด้วย บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงต้องมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดหาหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ และสื่อทัศนวัสดุ ทุกชนิดที่จะสนองต่อความต้องการของอาจารย์ และนักศึกษาทุกระดับที่มีการเปิดสอนในมหาวิทยาลัย รวมทั้งส่งเสริมความรู้ใหม่และการวิจัยของคณาจารย์ ตลอดจนมีหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และความบันเทิงเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา
2. จัดเก็บทรัพยากรสารนิเทศที่มีอยู่อย่างมีระเบียบแบบแผน และนำออกใช้ได้อย่างสะดวก โดยจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการ พร้อมทั้งมีระบบการจ่าย - รับ ที่รวดเร็วแก่ผู้ใช้ห้องสมุด
3. มีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิ เพื่อดำเนินงานทุกด้านของห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีสถานที่ของห้องสมุดโดยเฉพาะที่ให้ความสะดวกสบายต่อเจ้าหน้าที่และผู้มาใช้บริการ
4. ให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุด แต่ละบุคคลหรือแต่ละกลุ่มในด้านการใช้หนังสือสิ่งพิมพ์และวัสดุอื่น ๆ ตลอดจนสอนวิธีการใช้ห้องสมุด นอกจากนี้ ในกรณีที่ห้องสมุดไม่มีหนังสือที่ผู้ใช้องการ ก็ยังช่วยติดต่อยืมจากห้องสมุดอื่นให้ (Rogers and Weber 1971 : 3)
5. ในฐานะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งทรัพยากรทางปัญญาของสังคม และเป็นสถาบันทางการศึกษาด้วย จึงควรให้บริการแก่บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่ต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เป็นการพัฒนาการศึกษาของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญขึ้น (Lyle

1974 : 9)

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานบริการทางวิชาการ มีฐานะเทียบเท่าคณะและเป็นส่วนราชการของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2530 สำนักหอสมุด ได้รับอนุมัติให้ยกฐานะจากกองห้องสมุดเป็นสำนักหอสมุดเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2519 (สำนักนายกรัฐมนตรี 2519 : 3) มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่จะให้เป็นศูนย์กลางการจัดทำ จัดเก็บรักษา และเผยแพร่วัสดุอุปกรณ์การศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา การสอนและการวิจัย ตามนโยบายและแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย ที่มีการขยายตัวในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 7 สำนักหอสมุดได้กำหนดวัตถุประสงค์และการดำเนินงานไว้ดังนี้คือ เพื่อมุ่งพัฒนาระบบสารนิเทศ คือความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งมีผู้ผลิตขึ้น และรวบรวมแล้วในรูปแบบต่าง ๆ โดยนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน และการวิจัยของมหาวิทยาลัย เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และเป็นศูนย์รวมของสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับภาคเหนือ (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2533 : 2)

สำนักหอสมุดได้เปิดดำเนินการพร้อมกับการเปิดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย โดยในปีแรกที่เปิดบริการ พ.ศ. 2507 มีการเรียนการสอนเฉพาะในระดับปริญญาตรีจำนวน 34 สาขาวิชา ขณะนั้นหอสมุดมีหนังสือ 5,097 เล่ม มีวารสาร 250 ชื่อ (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2534 : 1) เมื่อเทียบกับปัจจุบันปีการศึกษา 2535 มหาวิทยาลัยได้ขยายการเรียนการสอนมากถึง 154 สาขาวิชา เป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 2 สาขาวิชา ปริญญาตรี 73 สาขาวิชา ระดับประกาศนียบัตรโท 14 สาขาวิชา ระดับปริญญาโท 59 สาขาวิชา และระดับปริญญาเอก 6 สาขาวิชา (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2536 : 13) สำนักหอสมุดจึงได้พัฒนาทรัพยากรห้องสมุดให้สอดคล้องกับการขยายตัว กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2535 สำนักหอสมุดมีหนังสือ 193,713 เล่ม มี

วารสาร 1,088 ชื่อ (งานนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ตลอดจนจัดให้มีบริการในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะสนองต่อการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาทุกระดับปริญญาให้มากที่สุด ปัจจุบันมีผู้ใช้บริการเฉลี่ยวันละ 3,000 คน ตามตารางที่ 2.1 มีการยืมทรัพยากรสารนิเทศเฉลี่ยวันละ 400 เล่ม ตามตารางที่ 2.2 ทั้งนี้สำนักหอสมุดได้ดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การบริหารงานและการดำเนินงาน

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ดำเนินงานในระบบแบบศูนย์รวม (Centralization) กล่าวคือ สำนักหอสมุดมีหน้าที่รับผิดชอบงานทั้งหมดของหอสมุดกลาง หอสมุดคณะ และหอสมุดอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยถือว่าหอสมุดคณะและหอสมุดอื่น ๆ เป็นสาขาของหอสมุดกลาง บุคลากรต่าง ๆ ในหอสมุดคณะและหอสมุดอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย ขึ้นตรงต่อสำนักหอสมุด

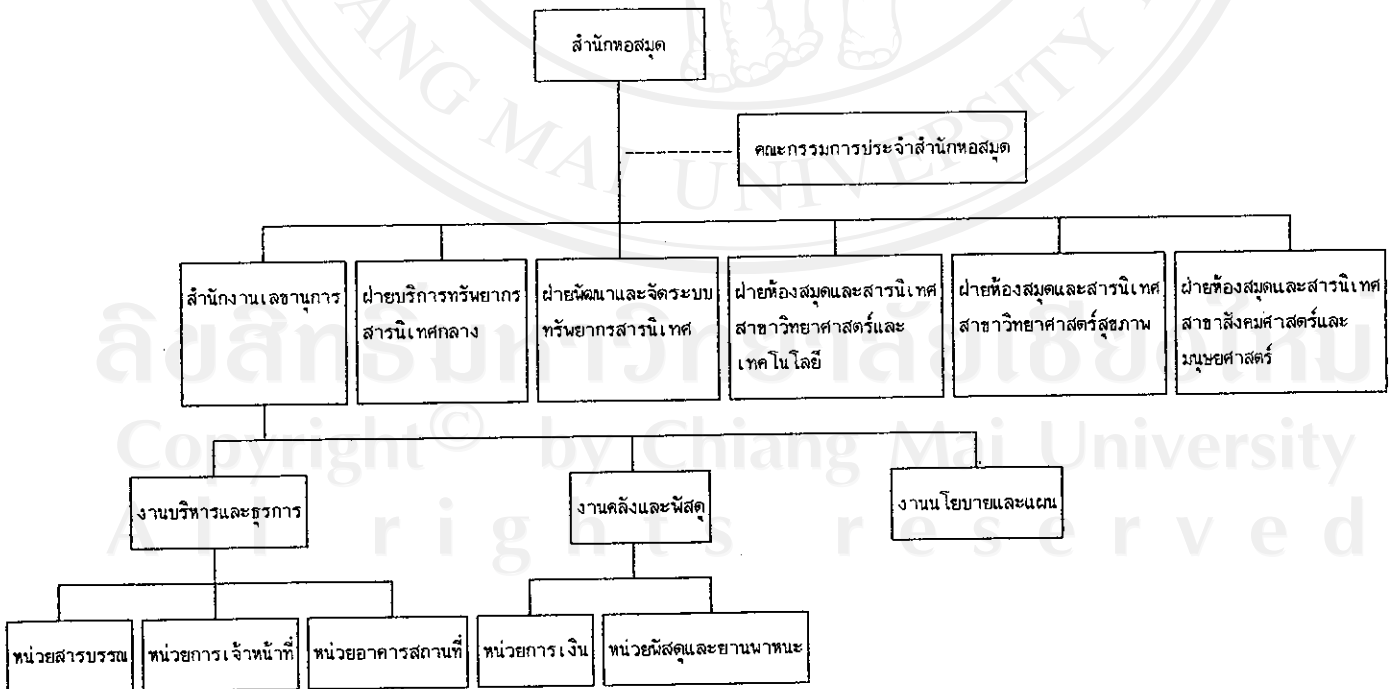
การจัดหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สำนักหอสมุดจึงได้แบ่งส่วนราชการของสำนักตามหน้าที่และลักษณะงาน โดยคำนึงถึงการให้บริการ และความสะดวกแก่อาจารย์และนักศึกษามากที่สุด โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 1 สำนักงาน และ 5 ฝ่ายดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการ
2. ฝ่ายบริการทรัพยากรสารนิเทศกลาง
3. ฝ่ายพัฒนาและจัดระบบทรัพยากรสารนิเทศ
4. ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
6. ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

(ทบวงมหาวิทยาลัย 2533 : 362)

ในขณะเดียวกัน เพื่อให้การบริหารงานภายในฝ่ายต่าง ๆ มีความคล่องตัว สำนักหอสมุดจึงได้เสนอให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) พิจารณาการแบ่งส่วนราชการในระดับต่ำกว่าฝ่าย และก.ม. ได้มีมติให้แบ่งส่วนราชการในสำนักงานเลขานุการออกเป็น 3 งาน 5 หน่วย ตามหนังสือที่ ทม 0202/2535 ลงวันที่ 10 กันยายน 2534 สำหรับการแบ่งส่วนราชการอีก 5 ฝ่ายนั้น ก.ม. ได้มีมติให้คงแบ่งส่วนราชการเพียงแค่ระดับฝ่ายเท่านั้น ตามหนังสือที่ ทม 0202/12476 ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2535 ดังนั้นสำนักหอสมุดจึงมีการบริหารงานตามโครงสร้างดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงาน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากการบริหารงานในระบบศูนย์รวมดังกล่าว ทำให้นักศึกษาทุกระดับปริญญาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษานั้น ๆ มีสิทธิ์ที่จะเข้าใช้บริการและยืมสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้โดยใช้บัตรสมาชิกห้องสมุดใบเดียวกัน ซึ่งอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

การบริหารงานของสำนักหอสมุด นอกจากจะมีการจัดแบ่งบริหารงานภายในเป็นฝ่าย/งานต่าง ๆ แล้ว ในด้านของการวางแผนนโยบายหรือการกำหนดแนวทางการบริหารงานของห้องสมุดนั้น ได้มีคณะกรรมการประจำสำนักหอสมุดเป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานดังกล่าว ทั้งนี้คณะกรรมการประจำสำนักหอสมุดประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการซึ่งอธิการบดีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและ/หรือภายนอกอีกไม่เกิน 9 คน (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2532) คณะกรรมการประจำสำนักมีอำนาจหน้าที่และคุณสมบัติดังนี้

1. วางนโยบาย และกำหนดแนวทางการบริหารภารกิจของสำนักให้ตรงต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนัก และสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย
2. กำหนดแนวทางในการพัฒนาสำนัก
3. กำหนดแนวทางการประสานงานระหว่างสำนักกับคณะ และส่วนราชการต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย ตลอดจนองค์กรทั้งภาครัฐบาลและเอกชนภายนอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. พิจารณาวางระเบียบข้อบังคับของสำนัก ตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย หรือเพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย
5. ให้คำปรึกษาและเสนอความคิดเห็นต่อผู้อำนวยการสำนัก
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่อธิการบดีมอบหมาย
(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2531)

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักหอสมุดมีเป้าหมายและมีทิศทางที่ชัดเจน สำนักหอสมุดจึงได้กำหนดนโยบายการบริหารงานทั้งนโยบายหลักและนโยบายเสริม เพื่อ

เป็นแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

นโยบายหลัก

1. ปรับปรุงคุณภาพ ปริมาณและความทันสมัยของทรัพยากรสารนิเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักวิชาการและนักศึกษามหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น
2. สร้างเอกลักษณ์ทางด้านข้อมูลให้แก่ระบบห้องสมุด เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการค้นคว้า วิจัย และความต้องการของชุมชนและประเทศชาติ
3. พัฒนาคณากรห้องสมุดวิชาชีพบรรณารักษ์ และคุณภาพการศึกษาของวิชาบรรณารักษศาสตร์ในมหาวิทยาลัย
4. พัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์ ในการจัดระบบทรัพยากรสารนิเทศ การให้บริการ และการบริหารระบบห้องสมุดให้ทันสมัยและเป็นระบบ

นโยบายเสริม

1. ส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านหนังสือ และเผยแพร่ผลงานนิพนธ์ที่ประเทืองปัญญาให้แก่นักศึกษาและผู้สนใจ
2. ส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของอาจารย์และนักวิจัย ในมหาวิทยาลัย
3. ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรม และทำนุบำรุงมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

(สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 3)

และเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว สำนักหอสมุดจึงได้กำหนดหน้าที่ให้ฝ่ายต่าง ๆ ดำเนินงานในแต่ละด้านดังนี้

สำนักงานเลขานุการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานในตำแหน่งงานสารบรรณ งานบุคคล งานคลังพัสดุ อาคารสถานที่ ยานพาหนะและงานด้านนโยบายและแผน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคลากรห้องสมุด รวมทั้งประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ของสำนักหอสมุด ตลอดจนกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ฝ่ายพัฒนาและจัดระบบทรัพยากรสารนิเทศ มีหน้าที่

จัดทำทรัพยากรสารนิเทศทุกรูปแบบ เช่นหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ และสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM โดยวิธีการจัดซื้อ สั่งรับ ขอบริจาคและแลกเปลี่ยน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการและหลักสูตรการเรียนการสอน การวิจัย นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ซ่อมแซมเอกสารที่ชำรุด เข้าและเย็บเล่มสิ่งพิมพ์ที่จัดทำใหม่ให้อยู่ในสภาพที่คงทนก่อนนำออกบริการ โดยดำเนินการให้ทั้งของห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะ

จัดระบบทรัพยากรสารนิเทศ ที่ได้จากการจัดหาทั้งของห้องสมุดกลาง และห้องสมุดคณะ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งาน สามารถเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้น ได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว

จัดระบบการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ปัจจุบันได้ใช้คอมพิวเตอร์กับงานบริหาร งานจัดหา และจัดระบบทรัพยากรสารนิเทศ โดยการสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมของเอกสารประเภทต่าง ๆ ทั้งภาษาต่างประเทศ และภาษาไทย ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลเหล่านั้นได้โดยระบบ OPAC สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ และระบบ LAN สำหรับเอกสารภาษาไทย ช่วยให้ผู้ใช้งานเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการ

ส่งเสริมให้บุคลากรห้องสมุดทำการวิจัย เพื่อพัฒนางานในหน้าที่และพัฒนาห้องสมุด โดยส่วนรวม

จัดพิมพ์เอกสารประเภทต่าง ๆ เพื่อแนะนำประชาสัมพันธ์ทรัพยากรห้องสมุด และการให้บริการประเภทต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

ฝ่ายบริการทรัพยากรสารนิเทศกลาง มีหน้าที่ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดทั้งภายในมหาวิทยาลัยและชุมชนภายนอก ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ บริการที่จัดไว้ได้แก่

บริการยืม - รับคืนหนังสือ สมาชิกที่ใช้บริการประกอบด้วยนักศึกษาทุกระดับปริญญา อาจารย์ ข้าราชการ และบุคคลภายนอก สมาชิกดังกล่าวสามารถยืมสิ่งพิมพ์ได้ตามระเบียบที่สำนักหอสมุดกำหนดไว้ นอกจากนี้สมาชิกประเภทอาจารย์ นักวิจัย ข้าราชการ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังมีสิทธิ์สมัครเป็นสมาชิกช่อย่างงาน PULINET เพื่อยืมหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ "เรื่องการใช้บริการยืม - คืน ระหว่างห้องสมุดร่วมกัน โครงการจัดตั้งช่อย่างงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) พ.ศ. 2535"

บริการหนังสือสำรอง เป็นบริการที่สำนักหอสมุดจัดทำขึ้น เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนในกระบวนวิชาใดวิชาหนึ่ง สั่งจองหนังสือตำราหรือสิ่งพิมพ์ที่ใช้ประกอบการสอนไว้ให้นักศึกษาได้ใช้โดยทั่วถึงกัน

บริการจองหนังสือ ถ้ามีบุคคลอื่นยืมหนังสือไปก่อน สำนักหอสมุดจะเรียกคืนเอกสารเล่มนั้น โดยนัดให้ผู้จองมารับหนังสือภายหลัง

บริการช่วยการค้นคว้า (Reference) เป็นบริการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดในการค้นคว้าหาข่าวสารความรู้ หรือข้อมูลสถิติต่าง ๆ จากหนังสือทั่วไป และหนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ เช่น พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือคู่มือ หนังสือรายปี บรรณานุกรม ทำเนียบนาม อักษรานุกรมชีวประวัติ หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยและคู่มือสถาบันการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้บริการรวบรวมบรรณานุกรมเพื่อการค้นคว้าวิจัยสำหรับอาจารย์และนักวิจัย บริการช่วยแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมและเชิงอรรถ

บริการแฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่อง (Information Files) ห้องสมุดได้จัดทำแฟ้มข้อมูลในหัวข้อที่เป็นประโยชน์ต่อบริการช่วยการค้นคว้า เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจ

ของผู้ใช้ห้องสมุดเป็นจำนวนมาก โดยรวบรวมข้อมูลเอกสารประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือบทความวารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร ภาพ เอกสารพิมพ์ ฯลฯ เก็บไว้ในแฟ้มเดียวกัน

บริการข้อมูลภาคเหนือ ให้บริการข้อมูลและตอบคำถามช่วยการค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูลภาคเหนือในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในรูปเอกสารและโสตทัศนวัสดุ นอกจากนี้ยังให้บริการรวบรวมบรรณานุกรมที่เกี่ยวข้องกับภาคเหนือเฉพาะอาจารย์และนักวิจัย

บริการเอกสารหายาก เป็นข้อมูลจากเอกสารที่ทำหายากในรูปของหนังสือและเอกสารโบราณ ได้แก่ ไบลาน สมุดข่อย พับสา และสมุดไทย

บริการกฤตภาคและจุลสาร กฤตภาคเป็นข้อมูลที่ตัดจากวารสารและหนังสือพิมพ์ ส่วนจุลสารเป็นเอกสารขนาดเล็กใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า

บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลบรรณานุกรม

1) **บริการสืบค้นข้อมูลสิ่งพิมพ์ภาษาต่างประเทศด้วยคอมพิวเตอร์**

(Online Public Access Catalog - OPAC) เป็นการค้นข้อมูลสิ่งพิมพ์ภาษาต่างประเทศที่ให้บริการในสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะ/สถาบัน/สำนัก/ศูนย์ ภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้ใช้สามารถค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง

2) **บริการสืบค้นข้อมูลสิ่งพิมพ์ภาษาไทย และข้อมูลวารสารภาษาต่างประเทศด้วยคอมพิวเตอร์ ด้วยระบบ LAN (Local Area Network)** ได้แก่ ข้อมูลหนังสือภาษาไทย ข้อมูลภาคเหนือ ข้อมูลงานวิจัยของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ งานวิทยานิพนธ์ ดัชนีวารสารภาษาไทย ดัชนีสารานุกรมไทย และข้อมูลวารสารภาษาต่างประเทศที่บริการในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค คือ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และวิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้ใช้สามารถค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง

3) **บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป (CD-ROM)** โดยคอมพิวเตอร์ ในสาขาเกษตรศาสตร์ เคมี วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Life Sciences) สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และข้อมูลวิทยานิพนธ์ภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังช่วยติดต่อ

ขอค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM ที่ให้บริการในห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคอีกด้วย

4) บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างประเทศ สำนักหอสมุดร่วมกับศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี (Technical Information Access Center - TIAC) กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ให้บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูล DIALOG และ BRS ของสหรัฐอเมริกาด้วยระบบ On-line ตลอดจนให้บริการจัดหาเอกสารฉบับเต็ม (Full paper) จากต่างประเทศทุกสาขาวิชา และจาก CD-ROM Full Text ในสาขาวิชาการบริหาร และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

บริการตรวจรับและข้อมูลวารสาร สำนักหอสมุดได้จัดทำตรวจรับวารสารภาษาไทยจากวารสารวิชาการภาษาไทย ตรวจรับหนังสือพิมพ์จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและภาคกลาง ทั้งนี้เพื่อให้การค้นคว้าหาบทความข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บริการยืมระหว่างห้องสมุด กรณีที่ผู้ใช้ห้องสมุดต้องการใช้หนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือบทความจากวารสาร ที่ไม่มีในสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะต่าง ๆ ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด เพื่อตรวจสอบว่าสิ่งพิมพ์ที่ต้องการนั้นเมื่ออยู่ในห้องสมุดใดบ้าง ทั้งในและต่างประเทศ และสามารถให้สำนักหอสมุดติดต่อขอยืมหรือขอถ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์นั้น ๆ ได้

บริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์

1) บริการให้ยืม - รับคืน โสตทัศนวัสดุ ได้แก่ วิทยุทัศน์ สไลด์ ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ ไมโครฟิล์ม รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ เทปบันทึกเสียง และแผ่นเสียง โดยให้ยืมใช้ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด

2) บริการแนะนำการใช้โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ แก่อาจารย์ และนักศึกษา เพื่อช่วยการเรียน การสอน ให้มีประสิทธิภาพ

3) บริการด้านนันทนาการ เช่น การจัดฉายภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สไลด์ ในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

4) บริการโสตทัศนวัสดุ ได้แก่ การถ่ายสำเนาเอกสารจากไมโครฟิล์ม การถ่ายแผ่นใส การล้างฟิล์ม ก๊อปปรีสไลด์ และอัดขยายภาพขาวดำ ตามอัตราค่าบริการที่สำนักหอสมุดกำหนดไว้

5) บริการห้องฉายภาพ โดยจัดห้องขนาด 50 ที่นั่ง สำหรับผู้สอน หรือผู้ต้องการชมภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และสไลด์ที่มีจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป

6) บริการเครื่องอ่าน ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช เครื่องดูสไลด์เฉพาะบุคคล เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียงพร้อมหูฟังและอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุอื่น ๆ

บริการการอ่าน เป็นการจัดเตรียมทรัพยากรของห้องสมุดไว้ให้พร้อมสำหรับผู้ใช้ ได้แก่ การตรวจความเรียบร้อยถูกต้องของหนังสือก่อนนำออกให้บริการ การจัดแสดงหนังสือใหม่ การจัดเก็บหนังสือที่มีผู้ใช้แล้วขึ้นชั้นหนังสือ การอ่านชั้นและตรวจหนังสือบนชั้น เพื่อความถูกต้อง นอกจากนี้ยังให้บริการช่วยเหลือแนะนำผู้อ่านเกี่ยวกับการใช้หนังสือและห้องสมุดอีกด้วย

บริการวิชาการด้านห้องสมุด โดยจัดปฐมนิเทศแนะนำการใช้ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยทุกภาคการศึกษา และได้จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด ตลอดจนคู่มือแนะนำวิธีการใช้เอกสารประเภทต่าง ๆ และการใช้ห้องสมุดแก่นักศึกษาระดับปริญญาต่าง ๆ ที่อาจารย์ผู้สอนแต่ละกระบวนวิชาได้ขอความร่วมมือมาเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังมีบริการนำชมห้องสมุดและแนะนำสิ่งพิมพ์ในฝ่ายบริการต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

การแสดงหนังสือใหม่ หนังสือใหม่จะถูกคัดเลือกและนำแสดงที่ชั้นแสดงหนังสือใหม่สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ผู้สนใจยืม สามารถนำหนังสือมาติดต่อขอยืมที่บริการให้ยืมได้

บริการถ่ายเอกสาร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดที่ต้องการถ่ายสำเนาจากหนังสือ เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารส่วนตัว ให้บริการตลอดเวลาที่ห้องสมุดเปิด

บริการเอกสารจดหมายเทศมทมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้บริการข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถ้าหน่วยงานหรือบุคคลอื่น จะขอใช้เอกสารดังกล่าว จะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานเจ้าของเอกสารก่อน

บริการห้องค้นคว้าเฉพาะอาจารย์และเฉพาะบัณฑิตศึกษา โดยจัดห้องพิเศษ
สำหรับอาจารย์ 1 ห้อง นักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาอีก 1 ห้อง เพื่อความเป็นสัดส่วนและความ
สะดวกในการปรึกษากลุ่มเล็ก

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนผู้เข้าใช้บริการสำนักหอสมุด ปีงบประมาณ 2535

เดือน	ในเวลาราชการ (คน)	นอกเวลาราชการ (คน)	รวม (คน)	ร้อยละ
ตุลาคม 2534	27,465	1,075	28,540	3.0
พฤศจิกายน	71,498	6,636	78,134	8.1
ธันวาคม	78,481	8,558	87,039	9.0
มกราคม 2535	85,860	11,140	97,000	10.1
กุมภาพันธ์	64,895	10,165	75,060	8.0
มีนาคม	39,977	2,094	42,071	4.3
เมษายน	69,817	7,297	77,114	8.0
พฤษภาคม	28,957	1,606	30,563	3.1
มิถุนายน	65,830	3,125	68,955	7.1
กรกฎาคม	97,144	11,670	108,814	11.2
สิงหาคม	112,186	14,363	126,549	13.1
กันยายน	121,183	22,597	143,780	15.0
รวม	863,293	100,326	963,619	100.00
ร้อยละ	90	10	100	-

(งานนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ตารางที่ 2.2 แสดงการยื่นหนังสือจำแนกตามประเภทผู้ยื่น ینگประมาณ 2535

ประเภท	ภาษาไทย (เล่ม)	ภาษาต่างประเทศ (เล่ม)	รวม	ร้อยละ
นักศึกษา	101,885	10,591	112,476	79
บัณฑิตศึกษา	16,137	3,238	19,375	14
ข้าราชการ	2,913	272	3,190	2
อาจารย์	3,448	1,679	5,127	4
บุคคลภายนอก	1,242	251	1,493	1
รวม	125,625	16,036	141,661	100
ร้อยละ	89	11	100	-

(งานนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ตารางที่ 2.3 แสดงการเยี่ยมชมระหว่างห้องสมุด (ขอใช้บริการ) ปีงบประมาณ 2535

เดือน	จำนวนการเยี่ยมชม					รวม
	ป.ตรี	ป.โท ป.เอก	ข้าราชการ	อาจารย์	บุคคล ภายนอก	
ตุลาคม 2534	9	26	12	17	0	64
พฤศจิกายน	25	39	5	23	9	101
ธันวาคม	49	50	3	30	10	142
มกราคม 2535	21	43	64	24	0	152
กุมภาพันธ์	0	29	30	24	0	83
มีนาคม	5	39	30	27	3	104
เมษายน	0	44	11	15	0	70
พฤษภาคม	5	19	3	9	4	40
มิถุนายน	10	72	7	31	1	121
กรกฎาคม	20	78	7	6	0	111
สิงหาคม	11	43	6	26	1	87
กันยายน	10	38	16	7	2	73
รวม	165	520	194	239	30	1,148
ร้อยละ	14.4	45.3	16.9	20.8	2.6	100

(งานนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศ 3 สาขาวิชา

ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศ 3 สาขาวิชา ได้แก่

1. ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การดำเนินงานของฝ่ายนี้ ประกอบด้วยงานห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ งานห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ และงานห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์

2. ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

การดำเนินงานของฝ่ายนี้ประกอบด้วยงานห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ งานห้องสมุดคณะวิจิตรศิลป์ งานห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ งานห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ งานสารนิเทศสถาบันวิจัยสังคม และงานศูนย์วิชาการ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประกอบด้วยงานห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ งานห้องสมุดคณะทันตแพทยศาสตร์ งานห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ งานห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ งานห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ และงานสารนิเทศสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ

การดำเนินงานของห้องสมุดต่าง ๆ ในแต่ละสาขาวิชา ได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ สถานที่ ตลอดจนอัตรากำลังจากคณะและหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ร่วมกับสำนักหอสมุด อาทิเช่น การขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มเติม การจัดสรรบุคลากรไปปฏิบัติงานในห้องสมุดต่าง ๆ การลดภาระงานซ้ำซ้อนต่าง ๆ เช่น การจัดระบบเอกสาร การให้ความร่วมมือในการบริการ การพัฒนาบุคลากรในงานต่าง ๆ เป็นต้น

ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศทั้ง 3 สาขาวิชา มีหน้าที่ในการจัดหาทรัพยากรที่มุ่งเน้นเฉพาะสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอน ในขณะนั้น ๆ จัดให้บริการสารนิเทศทั้งอาจารย์ ข้าราชการ นักศึกษาของคณะที่สังกัดและคณะสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนให้บริการแก่บุคคลทั่วไปด้วย นอกจากนี้ ห้องสมุดคณะต่าง ๆ ยังมีหน้าที่ร่วมมือ ประสานงาน การ

ดำเนินงานเพื่อพัฒนางานในระหว่างห้องสมุดคณะและสถาบันอีกด้วย

**ตารางที่ 2.4 แสดงจำนวนผู้เข้าใช้บริการและหนังสือที่ถูกยืมของห้องสมุดคณะ/สถาบัน/
สำนัก/ศูนย์**

ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศ		จำนวนผู้เข้าใช้บริการ (คน)	จำนวนหนังสือที่ถูกยืม (เล่ม)
สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	เฉลี่ยปีละ	238,765	85,212
สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	เฉลี่ยปีละ	281,259	143,875
สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	เฉลี่ยปีละ	372,847	142,721

(งานนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

บุคลากรของสำนักหอสมุด

บุคลากรของสำนักหอสมุดประกอบด้วย บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักวิชาการ พนักงานห้องสมุด เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และตำแหน่งอื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 158 คน ปฏิบัติงานประจำ ณ สำนักหอสมุด 129 คน และปฏิบัติงานประจำห้องสมุดคณะในฝ่ายต่าง ๆ จำนวน 29 คน ดังตารางจำนวนบุคลากร จำแนกตามฝ่ายและตำแหน่ง ดังนี้

ตารางที่ 2.5 แสดงจำนวนบุคลากรสำนักหอสมุด ปีงบประมาณ 2535
จำแนกตามฝ่าย

ฝ่าย	จำนวนคน	ร้อยละ
สำนักงานเลขานุการ	57	36.1
ฝ่ายพัฒนาและจัดระบบทรัพยากรสารนิเทศ	32	20.3
ฝ่ายบริการทรัพยากรสารนิเทศกลาง	40	25.3
ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	14	8.9
ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	7	4.4
ฝ่ายห้องสมุดและสารนิเทศสาขาสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์	8	5.0
รวม	158	100.0

จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวนคน	ร้อยละ
บรรณาธิการ	32	20.2
นักเอกสารสนเทศ	3	1.9
นักวิชาการ	5	3.2
พนักงานห้องสมุด	34	21.5
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	15	9.5
อื่น ๆ (ธุรการ)	69	43.7
รวม	158	100.0

(งานนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

งบประมาณ

ในปีงบประมาณ 2535 สำนักหอสมุดได้รับการจัดสรรงบประมาณจากแหล่ง
เงินงบประมาณแผ่นดิน ร้อยละ 87.5 และจากเงินงบประมาณรายได้ของมหาวิทยาลัยอีก
ร้อยละ 12.5 เพื่อนำมาดำเนินการตามนโยบายการวางแผนการใช้งบประมาณ ซึ่งกำหนด
ไว้ 7 โครงการ คือ บริหารทั่วไป พัฒนาระบบสารนิเทศ ข้อมูลภาคเหนือ
Computerization พัฒนาระบบส่งเสริมวิชาการ/ส่งเสริมการอ่าน และศิลปวัฒนธรรม

ตารางที่ 2.6 แสดงงบประมาณสำนักหอสมุด ประจำปี 2535

รายการ	งบฯแผ่นดิน	งบฯ รายได้	รวม	ร้อยละ
งบดำเนินงาน	19,791,000	2,492,200	22,283,200	87.5
งบลงทุน	3,026,400	148,200	3,174,600	12.5
รวม	22,817,400	2,640,400	25,457,800	100.0

(งานนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ตารางที่ 2.7 แสดงการใช้จ่ายงบประมาณหมวดค่าวัสดุตำรา/วารสาร/CD-ROM
ปีงบประมาณ 2535

รายการ	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
ตำรา/โสตทัศนวัสดุ	860,210.07	14.6
วารสาร, หนังสือพิมพ์	4,794,325.63	81.4
CD-ROM	237,905	4.0
รวม	5,892,440.70	100

(งานนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้จัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2517 โดยคณะวิทยาศาสตร์ได้รับอนุมัติให้เปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาโท เป็นคณะแรก และก่อนหน้านั้นคณะแพทยศาสตร์ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหิดล จัดการสอนระดับปริญญาโท และประกาศนียบัตรชั้นสูง เจาะทางมาก่อนแล้ว ในระยะนั้นเป็นช่วงที่คณะต่าง ๆ หลาย คณะเตรียมโครงการที่จะขยายการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 4 (2520 - 2524) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงพิจารณาเห็นว่าการดำเนินการ ขยายการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีที่คณะต่าง ๆ กำลังเตรียมการอยู่นั้นควรดำเนินการ ในรูปของบัณฑิตวิทยาลัย เช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาอื่น มหาวิทยาลัยจึงได้เสนอขอจัดตั้ง บัณฑิตวิทยาลัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. จัดการศึกษา รักษามาตรฐานทางวิชาการและประสานงานการศึกษาใน ระดับสูงกว่าปริญญาตรีทุกสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผลิตบัณฑิตสูงกว่าปริญญาตรี ออกไปทำหน้าที่อาจารย์ นักวิชาการ นัก บริหาร และผู้ประกอบการอาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของประเทศและ สังคม
3. ส่งเสริมการค้นคว้า วิจัย และความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 1)

การบริหารและการดำเนินงาน

บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนราชการหนึ่งในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีฐานะเทียบ เท่าคณะ โดยสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีประกาศแบ่งส่วนราชการเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2532 : 89) มีคณบดีเป็นผู้บังคับบัญชา และมีรองคณบดีฝ่ายวิชาการและรองคณบดีฝ่ายบริหาร รับผิดชอบภารกิจของบัณฑิตวิทยาลัย หน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้วางนโยบาย กำหนดและควบคุมมาตรฐานทางวิชา

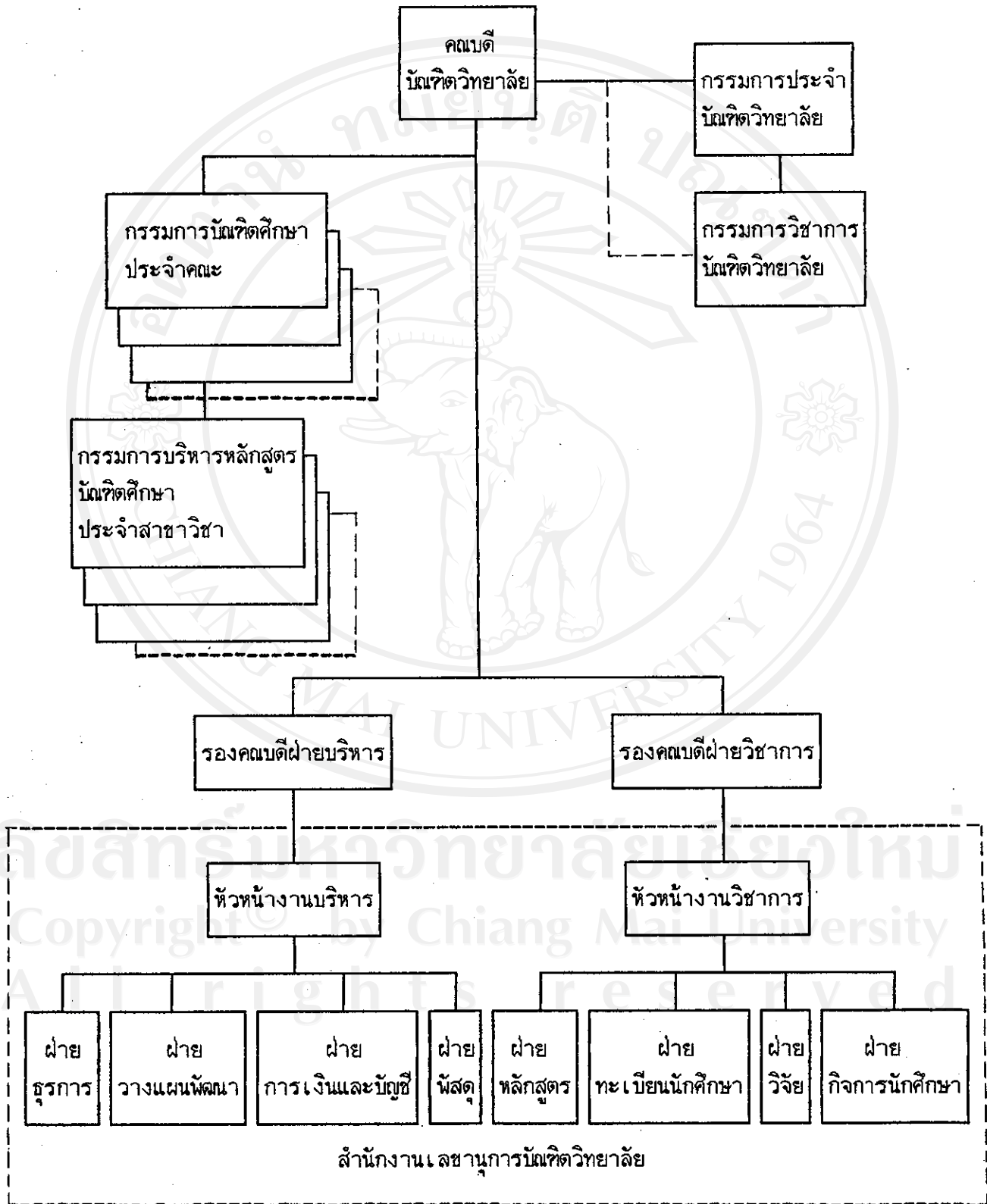
การ ประสานงานด้านบัณฑิตศึกษา และจัดดำเนินการด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับการบัณฑิตศึกษา ร่วมกับคณะที่เปิดสอน

ในการบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัย นอกจากจะมีสำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัยสำหรับปฏิบัติงานบริการการศึกษา ธุรการทั่วไป และประสานงานแล้ว ยังมีคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ซึ่งมหาวิทยาลัยและคณะแต่งตั้ง เป็นผู้ร่วมวางนโยบาย กำหนด และควบคุมมาตรฐานทางวิชาการ ดังนี้

1. คณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย มีหน้าที่พิจารณาโยบายแนวปฏิบัติ ในการควบคุมและรักษามาตรฐานทางวิชาการร่วมกับคณะที่เกี่ยวข้อง
2. คณะกรรมการวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มีหน้าที่พิจารณากลับกรอง รายละเอียดหลักสูตรและพิจารณาต่าง ๆ ด้านวิชาการ เพื่อเสนอต่อกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย
3. คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ มีหน้าที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ ในระดับบัณฑิตศึกษาภายในคณะ
4. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชา มีหน้าที่ดำเนินการประสานงานด้านวิชาการของหลักสูตร ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย มีคุณภาพและประสิทธิภาพ แต่งตั้งโดยคณบดีของคณะที่สาขาวิชาสังกัดอยู่ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 2535 : 3)

แผนภูมิที่ 2.2

แผนภูมิตระบบบริหารงานในบัณฑิตวิทยาลัย

ส่วนการเรียนการสอนในชั้นบัณฑิตศึกษา ดำเนินงาน โดยภาควิชาที่เปิดสอน ระดับบัณฑิตศึกษาในคณะต่าง ๆ ยกเว้นหลักสูตรสาขาวิชาร่วมที่บัณฑิตวิทยาลัย รับผิดชอบ และประสานงานโดยตรง และจัดดำเนินการให้มีการเรียนการสอน โดยได้รับความร่วมมือจากภาควิชา และคณะที่เกี่ยวข้อง และมีคณะกรรมการ 2 ชุด เป็นผู้บริหาร ได้แก่

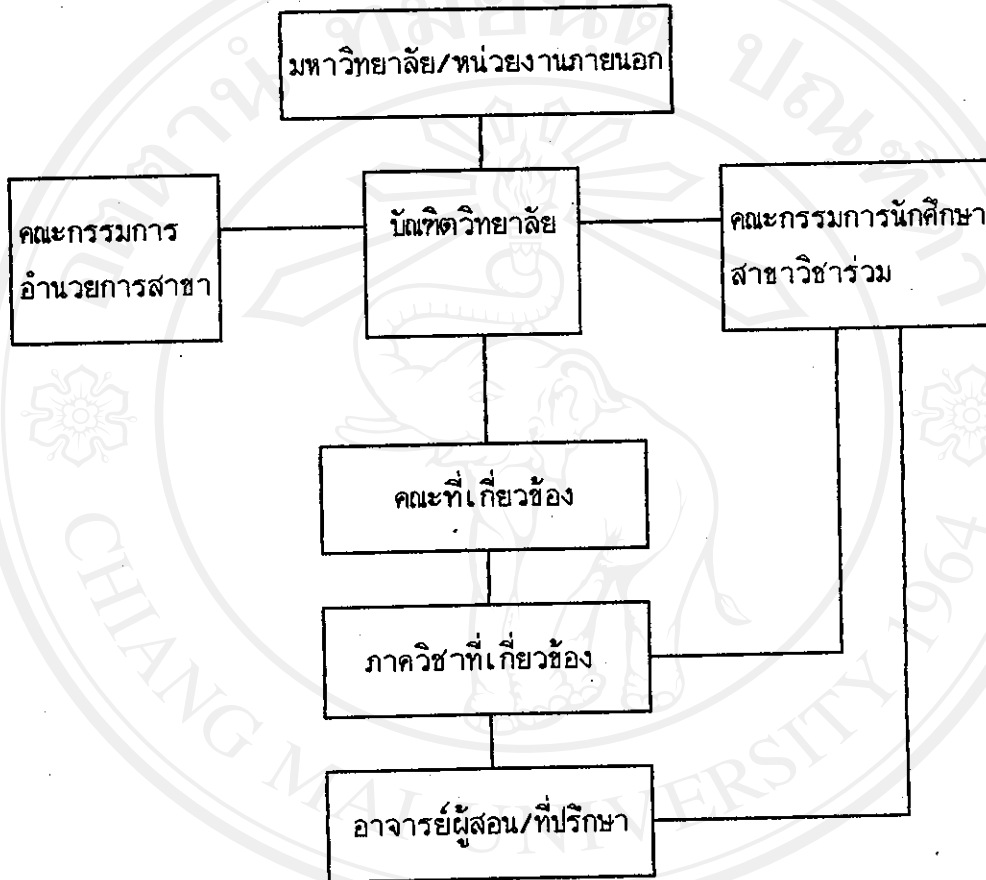
1. คณะกรรมการอำนวยการสาขาวิชาร่วม ซึ่งมีอำนาจ และหน้าที่ในการ กำหนดวางแผนและจัดวางหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการบริหาร และจัดการศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาร่วม องค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็น ประธาน รองอธิการฝ่ายวิชาการเป็นรองประธาน คณะบดีที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเป็นกรรมการ คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นกรรมการและเลขานุการ

2. คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาร่วม ซึ่งมีหน้าที่พิจารณารายละเอียดของหลักสูตรสาขาวิชาร่วม รับผิดชอบในการดำเนินงาน และประสานงานดำเนินงานด้านบริหารและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระหว่างคณะ สถาบัน หรือสำนัก ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประสานงานด้านการเรียน การสอน การวิจัย ตลอดจนการพิจารณาหัวข้อ และโครงร่างวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าแบบอิสระ และการพิจารณาเสนอรายชื่อนักศึกษาที่เรียนครบตามหลักสูตรต่อบัณฑิตวิทยาลัย

องค์ประกอบของคณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย หรือผู้ที่คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยมอบหมาย เป็นประธาน ผู้แทนจากคณะ สถาบัน สำนักที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสาขาวิชาร่วมจำนวนหน่วยงานละ 1 คน เป็นกรรมการ คณาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาร่วมคณะละไม่เกิน 2 คนเป็นกรรมการ

นโยบายและการดำเนินงานของคณะกรรมการทั้ง 2 ชุดนี้ ประสานงานโดยบัณฑิตวิทยาลัย กลับไปยังคณะที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบและให้ความร่วมมือ ซึ่งคณะก็จะประสานงานต่อไปยังภาควิชาที่เกี่ยวข้อง สำหรับการประสานงานภายนอก บัณฑิตวิทยาลัย จะดำเนินการผ่านมหาวิทยาลัย และหน่วยงานภายนอก แนวปฏิบัติ ขั้นตอนการประสานงานสาขาวิชาร่วม แสดงไว้เป็นแผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.3 การประสานงานสาขาวิชาร่วมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

งบประมาณ

บัณฑิตวิทยาลัย ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ จากแหล่งเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินงบประมาณรายได้ของมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานภายในสำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา

ตารางที่ 2.8 แสดงงบประมาณบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปี 2535

เงินงบประมาณ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
เงินงบประมาณแผ่นดิน	3,589,000	79.0
เงินงบประมาณรายได้มหาวิทยาลัย	950,500	21.0
รวม	4,539,500	100.0

แสดงงบประมาณแผ่นดิน ปี2535 ของบัณฑิตวิทยาลัย
จำแนกตามหมวดรายจ่าย

หมวดรายจ่าย	จำนวนเงิน	ร้อยละ
1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ	1,156,800	32.2
2. ค่าตอบแทน ใช้สอย วัสดุ	731,100	20.4
3. สาธารณูปโภค	18,000	0.5
4. เงินอุดหนุน	1,584,000	44.1
5. ครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง	99,100	2.8
รวม	3,589,000	100.0

(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 5-6)

ระบบการศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดระบบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นไปตามหลักสากล โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และประโยชน์ที่จะบังเกิดแก่นักศึกษาเป็นสำคัญ มหาวิทยาลัยกำหนดระยะเวลาศึกษาในรอบปีหนึ่ง ๆ ออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ (Semester) และอาจมีภาคเรียนฤดูร้อน (Summer session) และจัดการศึกษาเป็นระบบสหศาสตร์ศึกษา (Interdisciplinary) โดยจัดเนื้อหาวิชาที่สอนออกเป็นกระบวนวิชา (Course) กำหนดปริมาณความมากน้อยของเนื้อหาวิชาในแต่ละกระบวนการศึกษาเป็นหน่วยกิต (Credit) และประเมินผลการเรียนของแต่ละกระบวนวิชาเป็นลำดับชั้น (Grade) โดยจะทำการประเมินผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง

สำหรับเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษานั้น นักศึกษาจะต้องศึกษากระบวนวิชาต่าง ๆ ให้ครบตามหลักสูตรและเงื่อนไขของสาขาวิชา และจะต้องมีผลการศึกษโดยได้ลำดับชั้นสะสมเฉลี่ย (Accumulated grade point average) ทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 3.00 และได้ค่าลำดับชั้นสะสมเฉลี่ยในสาขาวิชาเฉพาะ (Field of concentration) ไม่ต่ำกว่า 3.00 ด้วยเช่นกัน

ในแผนการศึกษาที่มีวิทยานิพนธ์ (หลักสูตรแผน ก) นักศึกษาจะต้องสอบผ่านวิทยานิพนธ์ ส่วนในแผนการศึกษาที่ไม่มีวิทยานิพนธ์ (หลักสูตรแผน ข) นักศึกษาจะต้องสอบผ่านการค้นคว้าแบบอิสระ (Independent study) และการสอบประมวลความรู้ (Comprehensive Examination) ซึ่งอาจเป็นข้อเขียนและ/หรือปากเปล่า ตามเงื่อนไขของภาควิชา นั้น ๆ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 12)

หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรที่เปิดสอนปัจจุบันมี 3 ระดับ ได้แก่

ก. หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต

มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

ข. หลักสูตรระดับปริญญาโท

มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต โดยแบ่ง การศึกษาออกเป็น 2 แผนคือ

แผน ก มี 2 แบบ คือ

แบบ ก (1) ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์อย่างเดียวไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

แบบ ก (2) ทำวิทยานิพนธ์ ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และ ศึกษากระบวนวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาอีกไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

แผน ข ศึกษากระบวนวิชาในระดับบัณฑิตศึกษา ไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และค้นคว้าแบบอิสระไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต แต่ไม่เกิน 6 หน่วยกิต

ค. หลักสูตรระดับปริญญาเอก

เป็นการศึกษาที่เน้นการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิชาการ และนักวิชาชีพชั้นสูง แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

แบบ 1 ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์

แบบ 2 มีการทำวิทยานิพนธ์และศึกษากระบวนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

(บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 12)

การเรียนการสอน

ในปีการศึกษา 2535 บัณฑิตวิทยาลัยดำเนินการสอนอยู่ตามคณะต่าง ๆ จำนวน 10 คณะ โดยเปิดสอนรวมทั้งสิ้น 79 สาขาวิชา (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 13-15) มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียน 1,851 คน (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 31) อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนประกอบด้วยอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ โดยจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามความในระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยการแต่งตั้งอาจารย์ในบัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. 2530 ข้อ 6 โดยอธิการบดีแต่งตั้งตามคำแนะนำของคณบดีมีวาระ 2 ปี ส่วนอาจารย์พิเศษอธิการบดีจะแต่งตั้งขึ้นประจำปีการศึกษา โดยมีหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าแบบอิสระ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชำนาญพิเศษ ในปีการศึกษา 2535 นี้ มีอาจารย์ในบัณฑิตวิทยาลัยทั้งหมด 1,597 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา คือกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีจำนวน 505 คน กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 522 คน และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 570 คน (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535 : 27) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในคณะต่าง ๆ ประจำปีการศึกษา 2535 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.9 แสดงจำนวนสาขาวิชาที่เปิดสอน และจำนวนบัณฑิตศึกษา คณะต่าง ๆ ประจำปีการศึกษา 2535

คณะ	ระดับ	จำนวนสาขาวิชา			จำนวนนักศึกษา		
		ภาคปกติ	ภาคพิเศษ	รวม	ภาคปกติ	ภาคพิเศษ	รวม
เกษตรศาสตร์	โท	6	-	6	151	-	151
วิศวกรรมศาสตร์	โท	3	-	3	59	-	59
วิทยาศาสตร์	โท	12	-	12	251	-	251
	เอก	5	-	5	12	-	12
เทคโนโลยีการแพทย์	โท	1	-	1	6	-	6
เภสัชศาสตร์	โท	4	-	4	6	-	6
พยาบาลศาสตร์	โท	5	-	5	100	-	100
แพทยศาสตร์	ประกาศนียบัตรบัณฑิต	14	-	14	67	-	67
	โท	6	-	6	47	-	47
	เอก	1	-	1	1	-	1
มนุษยศาสตร์	โท	4	-	4	62	-	62
ศึกษาศาสตร์	โท	12	8	12*	400	293	693
สังคมศาสตร์	โท	4	2	4*	142	215	357
บัณฑิตวิทยาลัย	โท	2	-	2	39	-	39
รวม		79	10	79	1,343	508	1,851

* เป็นสาขาวิชาเดียวกันทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ม.ร.ว. รุจยา อภากร ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แสดงทัศนะด้านงานของห้องสมุดในการสัมมนาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของบุคลากรห้องสมุด ระหว่างวันที่ 17 - 18 ตุลาคม 2534 ไว้ตอนหนึ่งว่า "ห้องสมุดมีวัฏจักรของการทำงาน 2 วงจร ประการแรกคือ สำนักหอสมุดมีการทำงานในลักษณะของวิชาชีพบรรณารักษ์ คือเริ่มต้นจากการจัดซื้อ - จัดหา จนถึงการให้บริการและลักษณะที่เป็นห้องสมุดของมหาวิทยาลัยควรทำงานให้สอดคล้องกันระหว่างสำนักหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ ประการที่สอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เน้นในเรื่องการเรียนการสอนเพื่อสร้างคนผลิตบัณฑิตไปพัฒนาประเทศ วัฏจักรทั้งสองอย่างนี้ควรจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน โดยห้องสมุดจะต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัย ทรัพยากรของห้องสมุดต้องพร้อมที่จะตอบสนองความต้องการด้านการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนในด้านการให้บริการของห้องสมุดนั้น สำนักหอสมุดควรเสริมทรัพยากรสารสนเทศให้ทันสมัยและเพียงพอต่อการให้บริการ มองระบบวงจรเดียวกัน โดยทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงาน เพื่อช่วยกันวิเคราะห์ได้ว่าควรเสริมตรงจุดไหน เมื่อความต้องการของมหาวิทยาลัยเน้นการส่งเสริมความรู้ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เพราะฉะนั้นความรู้ในการเรียนการสอนจึง เฉพาะเจาะจงลึกซึ้งมากขึ้น ซึ่งต้องอาศัยความรู้จากตำราภาษาต่างประเทศมากขึ้น ห้องสมุดควรให้บริการความรู้ในระดับสูง คือรู้ลึกซึ้ง รู้มาก รู้ดี และแนะนำได้ โดยลักษณะการให้บริการควรมีบริการในเชิงของเกมส์รุกมากกว่ารับ คือบริการให้ตรงเป้า บริการที่มีความหลากหลาย บริการด้วยความรวดเร็ว และมีความนุ่มนวลในการให้บริการ" (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2534 : 11-13)

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาห้องสมุดทั้งทางด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและ การให้บริการ จึงต้องสอดคล้องกับเป้าหมายด้านการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ส่วนการสำรวจเพื่อประเมินผลการใช้ทรัพยากรและบริการเหล่านั้นของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ผ่านมา ได้มีการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ทัศนีย์ ขวัญสุวรรณ (2521) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความสนใจในการใช้ห้องสมุด ตลอดจนความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการ และกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับอาจารย์โดยเฉพาะ กลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์จากคณะต่าง ๆ 11 คณะ จำนวน 550 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 451 ชุด ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดคือ อาจารย์ต้องการให้ปรับปรุงหนังสือสำรอง บริการถ่ายเอกสาร ต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการเพิ่มเติม ได้แก่ บริการจัดทำรายชื่อนี้หนังสือใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์ บริการหมุนเวียนวารสารวิชาการแก่อาจารย์ภาควิชาต่าง ๆ จัดทำคู่มือแนะนำวิธีใช้หนังสือสิ่งพิมพ์บางรายการที่มีวิธีการใช้ที่ยุ่งยาก ตลอดจน การถ่ายสำเนาสารบัญวารสารฉบับใหม่ สรุปได้ว่า อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมที่เหมาะสมต่อสภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเฉพาะแบบบริการเข้าถึงตัวผู้ใช่มากที่สุด

จุฑามาศ นุ่มฉัตร (2523) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดตั้งศูนย์สิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อ ต้องการทราบความต้องการ ความคิดเห็นของคณาจารย์ นักวิชาการและข้าราชการ โดยการค้นคว้าจากเอกสารสิ่งพิมพ์ สัมภาษณ์และออกแบบสอบถาม พบว่าจากการสำรวจสิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัยทั้งหมดมี 625 รายการ วารสาร 53 รายการ จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนนั้น ผู้ตอบส่วนใหญ่จะใช้สิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อประกอบการสอน วิจัย และปฏิบัติราชการประจำวันเป็นบางครั้งบางคราว สถานที่ซึ่งใช้สิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มากที่สุดคือ ห้องสมุดคณะที่สังกัดร้อยละ 34.36 และใช้สำนักหอสมุดร้อยละ 25.55 ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นปัญหาจากไม่มีสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการ สิ่งพิมพ์ขาดชำระและไม่มีครบชุด

จรินทร์ สกลถาวร (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7 แห่ง ได้แก่ สำนักหอสมุด ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ ห้องสมุดคณะมนุษย

ศาสตร์ ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ และห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ โดยแยกศึกษาสภาพปัญหา 3 ด้าน คือ ปัญหาสภาพทั่วไปของห้องสมุด ปัญหาการใช้หนังสือของห้องสมุด และปัญหาการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ของห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในปีการศึกษา 2525 ซึ่งเข้าใช้ห้องสมุดต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนมากมีปัญหาในด้านต่าง ๆ คือ เรื่องความเงียบสงบภายในห้องสมุด การจัดป้ายนิเทศของห้องสมุด จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ในห้องสมุด จำนวนหนังสือตำราภาษาไทย บริเวณที่อ่านและค้นคว้าหนังสือ กำหนดเวลาที่ให้ยืมและส่งหนังสือจอง ระยะเวลาที่ให้ยืมหนังสือจองแต่ละครั้ง บริเวณที่นั่งอ่านวารสารฉบับใหม่ บริเวณที่นั่งอ่านวารสารเย็บเล่ม บริเวณที่นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ จำนวนวารสารวิชาการภาษาไทย จำนวนวารสารวิชาการภาษาอังกฤษ และ จำนวนหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ยังไม่เหมาะสม

จารุพร พงศ์ศรีวัฒน์ และ มะลิ สมบูรณ์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รายงาน โครงการศึกษาข้อมูลผู้เข้ารับบริการ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพของผู้เข้ารับบริการ ลักษณะการใช้พื้นที่ในแต่ละห้องบริการ และปัญหาที่ผู้รับบริการต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงให้ดีขึ้น ดำเนินการวิจัยโดยการสังเกต สัมภาษณ์ สสำรวจจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด และแจกแบบสอบถามเฉพาะ นักศึกษาปริญญาตรี ผลจากการสังเกตพบว่ามีผู้ใช้บริการในชั้นที่ 1 หนาแน่นกว่าชั้นอื่น ๆ (ห้องบริการหนังสือสำรอง หนังสือทั่วไปทุกหมวด ยกเว้นหมวดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ห้องบริการหนังสือปกอ่อน หนังสือพิมพ์ และห้องนวนิยาย) ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า นักศึกษาร้อยละ 50 เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเอกสารในการทำรายงาน ส่วนผลจากการสำรวจจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุด พบว่า นักศึกษาเข้าใช้บริการเฉลี่ยวันละประมาณ 3,125 คน อาจารย์วันละประมาณ 27 คน และบุคคลภายนอกวันละประมาณ 90 คน และผลจากการแจกแบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของนักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด คือเพื่อค้นหาตำรา ทบทวนบทเรียน และเพื่อยืมหนังสือ

จิราภรณ์ จันท์คำ (2529) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์คำถามและคำตอบของบริการอ้างอิงในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการให้บริการอ้างอิงของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านประเภทของคำถามทั้งที่หาคำตอบได้และไม่ได้ ขอบเขตวิชาที่ปรากฏในคำถาม ประเภทของสิ่งพิมพ์และวัสดุที่ใช้ค้นหาคำตอบ ประเภทผู้ใช้และปัญหาการใช้ห้องสมุด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคำถามที่ผู้ใช้ถามจากผู้ใช้บริการที่โต๊ะบริการแนะนำข้อมูล และที่โต๊ะบริการช่วยการค้นคว้าของสำนักหอสมุด ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 รวบรวมคำถามได้ 754 คำถาม ผลการวิจัยพบว่าเฉลี่ยแล้วมีคำถามวันละประมาณ 17 คำถาม เป็นคำถามที่ได้รับในช่วงปลายภาคการศึกษา มากกว่าต้นภาคการศึกษา ช่วงเวลาที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ 10.31-11.30 น. กลุ่มผู้ใช้มากที่สุดคือ นักศึกษา ประเภทของคำถามที่ถามมากที่สุดเป็นคำถามที่หาคำตอบได้ทันทีถึงร้อยละ 52.92 และการค้นหาคำตอบสามารถหาคำตอบได้ถึงร้อยละ 93.63 คำถามที่หาคำตอบไม่ได้ร้อยละ 4.11 ที่เหลืออีกร้อยละ 2.26 เป็นคำถามที่แนะนำให้ไปใช้บริการที่หน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด คำถามส่วนใหญ่เป็นคำถามด้านสังคมศาสตร์ รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ส่วนสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการหาคำตอบมากที่สุดคือ หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์รัฐบาล และวารสารตามลำดับ สิ่งพิมพ์เหล่านี้มีปริมาณการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ สำหรับปัญหาในการใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่ของสิ่งพิมพ์และวิธีค้นหาหนังสือ

สายทอง มโนมัยอุดม (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้วารสารภาษาต่างประเทศในสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความต้องการ ปริมาณการใช้ ปัญหา และวิธีใช้วารสารภาษาต่างประเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและการให้บริการ โดยการออกแบบสอบถาม สัมภาษณ์บรรณารักษ์ของตำรา และเอกสารประกอบการสอนของอาจารย์ รวบรวมข้อมูลจากหลักฐานการยืมวารสารฉบับปลีกล่วงเวลา และสัมภาษณ์อาจารย์จำนวนหนึ่งซึ่งใช้วารสารภาษาต่างประเทศเป็นประจำ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าอาจารย์ใหญ่ไม่มาใช้วารสารภาษาต่างประเทศที่สำนักหอสมุด เนื่องจากไม่สะดวกในการมาใช้ และจะมาใช้

เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เท่านั้น อาจารย์ไม่นิยมใช้คู่มือช่วยค้นแต่จะดูตัวเล่มจากวารสารโดยตรง และมีความเห็นว่า วารสารในห้องสมุดมีไม่เพียงพอและไม่ตรงกับความต้องการ ส่วนวารสารที่มีการใช้มากที่สุดคือวารสารฉบับใหม่ อาจารย์ที่มาอ่านวารสารเป็นประจำคือ อาจารย์คณะเกษตรศาสตร์และอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มาใช้วารสารฉบับปลีกล่วงหน้ามากที่สุด จากการสำรวจส่วนบรรณานุกรมของตำราและเอกสารประกอบการสอนของอาจารย์พบว่า มีจำนวน 43 เล่ม จาก 169 เล่ม ใช้วารสารต่างประเทศอ้างอิงในงานเขียน โดยใช้วารสารทั้งหมด 190 ชื่อ

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าส่วนใหญ่แล้ว เป็นการสำรวจความคิดเห็นการใช้ห้องสมุดในกลุ่มของอาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษายังไม่มีการศึกษาวิจัย ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับความพยายามของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่จะขยายการศึกษาให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาความต้องการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของบัณฑิตศึกษา เพื่อให้สำนักหอสมุดเป็นแหล่งสนับสนุนบริการทางวิชาการ ที่พร้อมจะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนและผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่กล่าวถึงห้องสมุดมหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย และสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นอกจากนั้น ได้ส่งแบบสอบถามให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภาคเรียนปกติและภาคเรียนพิเศษเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ ในทุกคณะที่เปิดสอนชั้นบัณฑิตศึกษารวม 10 คณะ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2535 โดยการสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาจำนวน 468 คน

แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งคำถามแบบเฉพาะเจาะจง และคำถามที่ให้ตอบอย่างอิสระ โดยถามเกี่ยวกับสภาพการใช้ห้องสมุด ทัศนคติ ความรู้ ความชำนาญ และความสามารถในการใช้ห้องสมุด ประเภทของทรัพยากร และบริการที่นักศึกษา นิยมใช้ ตลอดจนความคิดเห็นในด้านปัญหาที่นักศึกษาประสบ ในการใช้ห้องสมุดและความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงทรัพยากรและบริการห้องสมุดให้ดีขึ้น ซึ่งจำแนกแบบสอบถามได้ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณสมบัติของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ลักษณะการใช้ห้องสมุดในด้านการใช้ทรัพยากรและบริการ

ตอนที่ 3 ประเภทของทรัพยากรและบริการที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต้องการ

การให้ห้องสมุดจัดหาเพิ่มเติมและปรับปรุงให้ดีขึ้น

ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด

เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปขอให้บรรณารักษ์ฝ่ายบริการทรัพยากรสารสนเทศกลางจำนวน 5 คน ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เมื่อปรับปรุงแล้วได้นำไปทดสอบโดยให้นักศึกษาจำนวน 10 คน ทดลองตอบครั้งที่ 1 แล้วนำข้อผิดพลาดที่พบมาแก้ไขปรับปรุง และนำไปให้นักศึกษาลีก 10 คน ทดลองตอบครั้งที่ 2 จากนั้นได้แก้ไขแล้วสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภาคเรียนปกติ และภาคเรียนพิเศษของทุกคณะแจกแบบสอบถามในห้องเรียนของช่วงแรกที่เปิดภาคการศึกษาที่ 2 คือระหว่างวันที่ 2 - 27 พฤศจิกายน 2535 โดยถือว่านักศึกษาที่เข้าเรียนปีแรกได้ผ่านการใช้สำนักรหัสสมุดมาแล้ว ในภาคการศึกษาที่ 1 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากอาจารย์ผู้สอนทุกคณะ รวมทั้งสิ้น 382 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถาม จัดเก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมเกี่ยวกับการจัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC+

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ (Descriptive Statistics)

เป็นสถิติที่ใช้ในการอธิบายลักษณะทั่ว ๆ ไปของข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ความถี่ (Frequency) ฐานนิยม (Mode) ตาราง

2. ใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะการคำนวณดังนี้

$$\chi^2 = \frac{\sum (f_o - f_e)^2}{f_e}$$

[df]

f_e

f_o = ความถี่ที่ได้จากข้อมูล

f_e = ความถี่ตามสมมติฐาน

df = ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (r - 1) (c - 1)

r = จำนวนแถว

c = จำนวนคอลัมน์

3. การหาค่าร้อยละ ใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

N

P = ค่าอัตราส่วนร้อยละ

f = ค่าจำนวนคนที่ตอบปัญหาข้อนั้น ๆ

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าทางสถิติ ผู้วิจัยเสนอข้อมูลที่ได้ในรูปแบบของตาราง และมีการบรรยายประกอบ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 คุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนักศึกษานิติศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ส่งไปทั้งหมด 468 ฉบับได้รับกลับคืน 382 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.6 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้ง 382 ฉบับผลการสำรวจปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาที่เรียนเวลาปกติ 271 คน คิดเป็นร้อยละ 71.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เรียนเฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์ 111 คน หรือ ร้อยละ 29.0 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนการไปใช้ทรัพยากรและบริการสำนักหอสมุดของนักศึกษามีดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้และไม่ใช้สำนักหอสมุด จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา และค่าไคสแควร์จากการทดสอบเปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้ระหว่าง กลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	เคยใช้		ไม่เคยใช้		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	301	87.8	42	12.2	343	100.0
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	37	94.9	2	5.1	39	100.0

$X^2 = 1.740$ (Prob. = 0.1871)

จากตารางที่ 4.1 จะเห็นว่า ค่าไคสแควร์จากการทดสอบเปรียบเทียบร้อยละของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ มีค่าเท่ากับ 1.740 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ร้อยละของนักศึกษาที่ใช้สำนักหอสมุดระหว่าง 2 กลุ่มสาขาวิชาดังกล่าวไม่แตกต่างกันจริง

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้และไม่ใช้สำนักหอสมุด
จำแนกตามแผนการศึกษา และค่าไคสแควร์จากการทดสอบเปรียบเทียบจำนวน
ผู้ใช้ระหว่างแผนการศึกษา

แผนการศึกษา	เคยใช้		ไม่เคยใช้		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาคปกติ	269	99.3	2	0.7	271	100.0
ภาคพิเศษ	69	62.2	42	37.8	111	100.0
	$\chi^2 = 102.739$ (Prob. = 7.538×10^{-11})					

จากตาราง 4.2 จะเห็นได้ค่าไคสแควร์จากการทดสอบเปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ใช้สำนักหอสมุด ระหว่างภาคปกติและภาคพิเศษมีค่าเท่ากับ 102.739 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ใช้สำนักหอสมุดระหว่างภาคปกติและภาคพิเศษแตกต่างกันจริง หรืออาจกล่าวได้ว่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ใช้สำนักหอสมุดภาคปกติสูงกว่าภาคพิเศษจริง

ตอนที่ 2 สภาพการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด

ในการเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด จะเสนอข้อมูลในรูปของค่าร้อยละ ดังตารางที่ได้แสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ความสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	358	93.7
ปานกลาง	24	6.3
น้อย	-	-
ไม่มีความสำคัญ	-	-
รวม	382	100.0

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในระดับมาก ถึงร้อยละ 93.7 และมีความสำคัญในระดับปานกลาง ร้อยละ 6.3 ส่วนในระดับน้อยและห้องสมุดไม่มีความสำคัญนั้น ไม่มีนักศึกษาเลือกตอบเลยจึงถือได้ว่าโดยทั่วไปแล้วนักศึกษามีทัศนคติที่ดีมากต่อห้องสมุด

ตารางที่ 4.4 แสดงจุดประสงค์ที่สำคัญของการใช้ห้องสมุด

จุดประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
เพื่ออ่านหนังสือประกอบการเรียนตามหลักสูตร	145	42.3
เพื่อค้นหาเอกสารประกอบการเขียนรายงานหรือวิทยานิพนธ์	188	54.8
เพื่อใช้เป็นสถานที่เขียนรายงานหรือวิทยานิพนธ์	3	0.8
เพื่อหาความรู้ในแขนงวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติม	5	1.5
เพื่อการพักผ่อนและฆ่าเวลา	2	0.6
รวม	343	100.0

จุดประสงค์ที่สำคัญของการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ตอบแบบสอบถามคือ เพื่อค้นหาเอกสารประกอบการเขียนรายงานหรือวิทยานิพนธ์ ร้อยละ 54.8
วัตถุประสงค์รองลงไปคือ เพื่ออ่านหนังสือประกอบการเรียนตามหลักสูตร ร้อยละ 42.3
และเพื่อหาความรู้ในแขนงวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติมร้อยละ 1.5

ตารางที่ 4.5 แสดงความถี่ในการเข้าใช้สัมนักหอสมุด

ความถี่	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	57	16.7
สัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง	147	43.1
สัปดาห์ละครั้ง	64	18.8
สองสัปดาห์ครั้ง	24	7.0
เดือนละครั้ง	15	4.4
เทอมละครั้ง	5	1.5
ปีละครั้ง	1	0.3
อื่น ๆ	28	8.2
รวม	341	100.0

การไปใช้สัมนักหอสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น ปรากฏว่านักศึกษาร้อยละ 43.1 ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง นักศึกษาร้อยละ 18.8 ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 16.7 ใช้ห้องสมุดทุกวัน และนักศึกษาดำสุดร้อยละ 0.3 ใช้ห้องสมุดปีละครั้ง

ตารางที่ 4.6 แสดงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานิยมใช้ห้องสมุด

	เวลา	จำนวน	ร้อยละ
จันทร์ - ศุกร์	เวลา 08.00 - 17.00 น.	169	50.0
จันทร์ - ศุกร์	เวลา 17.00 - 21.00 น.	39	11.5
เสาร์ - อาทิตย์	เวลา 08.00 - 16.30 น.	61	18.0
เสาร์ - อาทิตย์	เวลา 16.30 - 21.00 น.	35	10.4
อื่น ๆ		34	10.1
	รวม	338	100.0

ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่ไปใช้ห้องสมุดจำแนกตามช่วงเวลาประจำวันนั้น ปรากฏว่านักศึกษาจำนวนสูงสุดร้อยละ 50.0 ไปใช้ห้องสมุดในเวลาระหว่างชั่วโมงเรียนคือ วันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 08.00 - 17.00 น. นักศึกษาร้อยละ 18.0 ใช้ห้องสมุดในวันเสาร์ - อาทิตย์เวลา 08.30 - 16.30 น. และนักศึกษาร้อยละ 11.5 ใช้ห้องสมุดหลังเลิกเรียนคือวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 17.00 - 21.00 น.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

๗๖

๐๒๕. ๕๕

๐๖/๑๒ ๑๖

ตารางที่ 4.7 แสดงความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
รู้	330	97.6
ไม่รู้	8	2.4
รวม	338	100.0

นักศึกษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดมากถึงร้อยละ 97.6 และไม่มีความรู้เพียงร้อยละ 2.4

ตารางที่ 4.8 แสดงการรู้จักวิธีใช้ห้องสมุด

การใช้	จำนวน	ร้อยละ
เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับปริญญาตรี	220	27.2
อ่านเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด	230	28.5
เข้าฟังการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่	110	13.6
เข้าร่วมกิจกรรมแนะนำการใช้ห้องสมุด	81	10.0
บรรณารักษ์แนะนำให้	146	18.0
อื่น ๆ	21	2.7
รวม	808	100.0

ในเรื่องการรู้จักวิธีใช้ห้องสมุดนั้น นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรู้จากการอ่านเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดจำนวนสูงสุด ร้อยละ 28.5 นักศึกษาจำนวนรองลงมา ร้อยละ 27.2 รู้จากเคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับปริญญาตรี และร้อยละ 18.0 รู้จากบรรณารักษ์แนะนำให้

ตารางที่ 4.9 แสดงวิธีแก้ปัญหาของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
เมื่อมีปัญหาในการใช้ห้องสมุด

วิธีแก้ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	314	46.8
ถามเพื่อน	188	28.0
ค้นคว้าเองจนได้	145	21.6
ถามอาจารย์ อื่น ๆ	20 4	3.0 0.6
รวม	671	100.0

เมื่อเกิดปัญหาการใช้ห้องสมุด นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีแก้ปัญหา โดยถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในจำนวนมากที่สุดร้อยละ 46.8 นักศึกษาร้อยละ 28.0 ถามเพื่อน ร้อยละ 21.6 ค้นคว้าเองจนได้ และมีนักศึกษาเพียงร้อยละ 3.0 ที่ถามอาจารย์

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบการเข้าใช้ห้องสมุดของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ระหว่างสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะ

ห้องสมุด	จำนวน	ร้อยละ
สำนักหอสมุด	113	33.4
ห้องสมุดคณะ	225	66.6
รวม	338	100.0

ระหว่างสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะที่นักศึกษาสังกัด ปรากฏว่านักศึกษา
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เข้าใช้ทรัพยากรและบริการของห้องสมุดคณะจำนวนสูงสุดร้อยละ
66.6 และร้อยละ 33.4 เข้าใช้สำนักหอสมุด

ตารางที่ 4.11 แสดงวิธีการค้นหารายชื่อหนังสือหรือบทความในวารสาร

วิธี	ใช้		ไม่ใช้		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้บัตรรายการ	337	99.7	1	0.3	338	100.0
ค้นเองจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ของสำนักหอสมุด (OPAC)	103	33.1	208	66.9	311	100.0
ใช้บริการค้นหาข้อมูลสำเร็จรูป ซีดี - รวม	85	25.1	253	74.9	338	100.0
ใช้บริการค้นหาข้อมูลต่างประเทศ ของ TIAC	48	14.2	290	85.8	338	100.0
ใช้ดรรชนีวารสารภาษาไทย	301	88.5	39	11.5	340	100.0
ค้นเองจากวารสารประเภทดัชนี และสารสังเขป	253	74.9	85	25.1	338	100.0
ค้นเองจากรายชื่อเอกสารที่อยู่ ท้ายบทความในวารสารหรือ หนังสือหรือรายงานการวิจัย	239	70.9	98	29.1	337	100.0
อื่น ๆ	7	63.6	4	36.4	11	100.0

ในการค้นหารายชื่อหนังสือหรือบทความในวารสารนั้น นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนสูงสุดร้อยละ 99.7 ใช้วิธีค้นจากบัตรรายการ นักศึกษาร้อยละ 88.5 ใช้ดรรชนีวารสารภาษาไทย ร้อยละ 74.5 ค้นเองจากวารสารประเภทดัชนีและสารสังเขป ร้อยละ 70.9 ค้นเองจากรายชื่อเอกสารที่อยู่ท้ายบทความในวารสารหรือหนังสือ หรือรายงานการวิจัย และจำนวนนักศึกษาลำดับสุดท้ายร้อยละ 14.2 ใช้บริการค้นหาข้อมูลต่างประเทศของ TIAC

ตารางที่ 4.12 แสดงความสามารถของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาเอกสาร

เครื่องมือ	ความสามารถของนักศึกษา				รวม	
	ใช้เป็น		ใช้ไม่เป็น			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บัตรรายการ	337	99.7	1	0.3	338	100.0
เครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนัก หอสมุด (OPAC)	139	41.1	199	58.9	338	100.0
บัตรบรรณนิวารสารภาษาไทย	310	91.7	28	8.3	338	100.0
วารสารประเภทดัชนีและ สารสังเขป	254	75.2	84	24.8	338	100.0
อื่น ๆ	3	27.3	8	72.7	11	100.0

ในด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาเอกสารที่ต้องการนั้น นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความสามารถในการใช้บัตรรายการเป็นเครื่องมือถึงร้อยละ 99.7 นักศึกษาจำนวนรองลงมาร้อยละ 91.7 มีความสามารถในการใช้บัตรบรรณนิวารสารภาษาไทย ร้อยละ 75.2 มีความสามารถใชวารสารประเภทดัชนีและสารสังเขป และร้อยละ 41.1 มีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ของสำนักหอสมุด (OPAC) เป็นเครื่องมือค้นหาเอกสารที่ต้องการ

ตารางที่ 4.13 แสดงความคิดเห็นของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีต่อการเก็บเงินค่าบริการบางประเภท

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	210	63.6
ไม่เห็นด้วย	120	36.4
รวม	330	100.0

ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา หากห้องสมุดจะเรียกเก็บเงินค่าบริการในบาง
ประเภทนั้น มีนักศึกษาจำนวนสูงสุดร้อยละ 63.6 เห็นด้วย และนักศึกษาร้อยละ 36.4
ไม่เห็นด้วยกับการเรียกเก็บเงิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ตารางที่ 4.14 แสดงบริการที่ห้องสมุดควรมีหรือควรเรียกเก็บเงินค่าบริการ

บริการห้องสมุด	จำนวน	ร้อยละ
บริการค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์	108	25.1
บริการรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ในหัวข้อที่ต้องการ	92	21.4
บริการแปลเอกสาร	181	42.1
บริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า	40	9.3
อื่น ๆ	9	2.1
รวม	430	100.0

นักศึกษาที่เห็นด้วยกับการเรียกเก็บเงินค่าบริการมีความเห็นต่อไปว่าห้องสมุดควรมีบริการหรือควรเรียกเก็บเงินค่าบริการแปลเอกสาร จำนวนร้อยละ 42.1 และนักศึกษาร้อยละ 25.1 เห็นว่าควรเก็บเงินบริการค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ และร้อยละ 21.4 เห็นว่าควรเก็บเงินบริการรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ในหัวข้อที่ต้องการ

ตอนที่ 3 ประเภทของทรัพยากรและบริการที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างต้องการให้
สำนักหอสมุดจัดหาเพิ่มเติมและปรับปรุงให้ดีขึ้น

ในการเสนอข้อมูลการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผู้
วิจัยได้แยกทรัพยากรห้องสมุดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ หนังสือ วารสาร และโสตทัศนวัสดุ
เพื่อให้เห็นปริมาณการใช้ทรัพยากรห้องสมุดแต่ละประเภทอย่างชัดเจน ส่วนการนำเสนอ
ข้อมูลนั้น ได้เสนอในรูปของค่าร้อยละ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 แสดงการใช้ทรัพยากรห้องสมุด และความต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหา
ทรัพยากรแต่ละประเภทเพิ่มเติม

หนังสือ

หนังสือในงานวิจัยนี้หมายถึง ตำราภาษาไทย ตำราภาษาต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์รัฐบาล คู่มือมหาวิทยาลัย จุลสาร กฤตภาค สิ่งพิมพ์ภาคเหนือ เอกสารหายาก เอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นวนิยาย หนังสือเด็ก และ Pocket book

หนังสือ	การใช้			ความต้องการ		
	ใช้	ไม่ใช้	รวม	พอแล้ว	ควรเพิ่ม	รวม
1. ตำราภาษาไทย	335	3	338	109	226	335
	99.1	0.9	100.0	32.5	67.5	100.0
2. ตำราภาษาต่างประเทศ	311	27	338	92	219	311
	92.0	8.0	100.0	29.6	70.4	100.0

หนังสือ	การใช้			ความต้องการ		
	ใช้	ไม่ใช้	รวม	พอแล้ว	ควรเพิ่ม	รวม
3. วิทยานิพนธ์	318	20	338	61	257	318
	94.1	5.9	100.0	19.2	80.8	100.0
4. หนังสืออ้างอิง	267	71	338	164	103	267
	79.0	21.0	100.0	61.4	38.6	100.0
5. สิ่งพิมพ์รัฐบาล	288	50	338	125	163	288
	85.2	14.8	100.0	43.4	56.6	100.0
6. คู่มือมหาวิทยาลัย	153	185	338	110	43	153
	45.3	54.7	100.0	71.9	28.1	100.0
7. จุลสาร	178	160	338	104	74	178
	52.7	47.3	100.0	58.4	41.6	100.0
8. กฤตภาค	136	202	338	68	68	136
	40.2	59.8	100.0	50.0	50.0	100.0
9. สิ่งพิมพ์ภาคเหนือ	166	172	338	70	96	166
	49.1	50.2	100.0	42.2	57.8	100.0
10. เอกสารหายาก	119	219	338	26	93	119
	35.2	64.9	100.0	21.8	78.2	100.0
11. เอกสารจดหมายเหตุมช.	70	268	338	41	29	70
	20.7	79.3	100.0	58.6	41.4	100.0
12. นวนิยาย หนังสือเด็ก และ Pocket book	127	211	338	65	62	127
	37.6	62.4	100.0	51.2	48.8	100.0

จากการสำรวจการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือสูงสุด 3 อันดับแรกปรากฏว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 99.1 ใช้ตำราภาษาไทย รองลงมานักศึกษาร้อยละ 94.1 ใช้วิทยานิพนธ์ และนักศึกษาร้อยละ 92.0 ใช้ตำราภาษาต่างประเทศ ส่วนสิ่งพิมพ์ที่ นักศึกษาใช้น้อยที่สุดคือ เอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยนักศึกษาใช้เพียง ร้อยละ 20.7

ในจำนวนนักศึกษาที่ใช้สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือให้ความเห็นต่อไปว่า ต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหาทรัพยากรประเภทหนังสือเพิ่มเติมสูงสุด 3 อันดับแรก คือ นักศึกษาร้อยละ 80.8 ต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหาวิทยานิพนธ์เพิ่มเติม รองลงมานักศึกษาร้อยละ 70.4 ต้องการให้เพิ่มเติมตำราภาษาต่างประเทศ และนักศึกษาร้อยละ 67.5 ต้องการให้เพิ่มเติมตำราภาษาไทย

วารสาร

วารสารในงานวิจัยนี้หมายถึง วารสารภาษาไทย วารสารภาษาต่างประเทศ หนังสือพิมพ์ และวารสารประเภทดัชนี และสารระสังเขป

วารสาร	การใช้			ความต้องการ		
	ใช้	ไม่ใช้	รวม	พอแล้ว	ควรเพิ่ม	รวม
1. วารสารภาษาไทย	318	20	338	99	219	318
	94.1	5.9	100.0	31.1	68.9	100.0
2. วารสารภาษาต่างประเทศ	300	38	338	84	195	279
	88.8	11.2	100.0	30.1	69.9	100.0
3. หนังสือพิมพ์	268	70	338	142	126	268
	79.3	20.7	100.0	53.0	47.0	100.0
4. วารสารประเภทดัชนี และสารระสังเขป	252	86	338	164	88	252
	74.5	25.5	100.0	65.1	34.5	100.0

จากการสำรวจพบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสูงสุดร้อยละ 94.1 ใช้วารสารภาษาไทย รองลงมานักศึกษาร้อยละ 88.8 ใช้วารสารภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 79.3 ใช้หนังสือพิมพ์ และร้อยละ 74.5 ใช้วารสารประเภทดัชนีและสาระสังเขป

เมื่อถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่ใช้วารสาร ในด้านความต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหาวารสารเพิ่มเติม นักศึกษาที่ใช้วารสารสูงสุดร้อยละ 69.9 ต้องการให้เพิ่มเติมวารสารภาษาต่างประเทศ และนักศึกษาร้อยละ 68.9 ให้เพิ่มเติมวารสารภาษาไทย

โสตทัศนวัสดุ

โสตทัศนวัสดุในงานวิจัยนี้หมายถึง ไมโครฟิล์ม สไลด์ วิดีทัศน์ เทปดัลบ และแผ่นที่

โสตทัศนวัสดุ	การใช้			ความต้องการ		
	ใช้	ไม่ใช้	รวม	พอแล้ว	ควรเพิ่ม	รวม
1. ไมโครฟิล์ม	56	282	338	31	25	56
	16.6	83.4	100.0	55.3	44.7	100.0
2. สไลด์	40	299	338	18	22	40
	11.0	88.5	100.0	45.0	55.0	100.0
3. วิดีทัศน์	51	288	338	21	30	51
	14.8	85.2	100.0	41.2	58.8	100.0
4. เทปดัลบ	73	266	338	28	45	73
	21.3	78.7	100.0	38.4	61.6	100.0
5. แผ่นที่	51	287	338	24	27	51
	14.8	85.2	100.0	47.0	53.0	100.0

การใช้วัสดุทัศนวัสดุพบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสูงสุดร้อยละ 21.3 ใช้เทปตลับ รองลงมานักศึกษาร้อยละ 16.6 ใช้ไมโครฟิล์ม และนักศึกษาร้อยละ 14.8 ใช้วีดิทัศน์และแผนที่

ในจำนวนนักศึกษาที่ใช้ วัสดุทัศนวัสดุพบว่า นักศึกษาสูงสุดร้อยละ 61.6 ต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหาเทปตลับเพิ่มเติม นักศึกษาร้อยละ 58.8 ต้องการให้เพิ่มเติมวีดิทัศน์ และนักศึกษาร้อยละ 55.0 ต้องการให้เพิ่มเติมสไลด์

ตารางที่ 4.16 แสดงความต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหาทรัพยากรห้องสมุดแต่ละประเภทเพิ่มเติม

ทรัพยากร	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือ	267	79.0
วารสาร	68	20.1
วัสดุทัศนวัสดุ	3	0.9
รวม	338	100.0

เมื่อถามความต้องการ ให้สำนักหอสมุดจัดหาทรัพยากรห้องสมุดแต่ละประเภทเพิ่มเติม ปรากฏว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 79.0 ต้องการให้เพิ่มเติมหนังสือมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 20.1 ต้องการให้เพิ่มวารสาร และนักศึกษาร้อยละ 0.9 ต้องการให้เพิ่มวัสดุทัศนวัสดุ

ตารางที่ 4.17 แสดงการใช้บริการห้องสมุดและความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงบริการ

บริการในงานวิจัยนี้หมายถึง บริการรับฝากของ ประชาสัมพันธ์ ชั้นแสดงหนังสือใหม่ บริการข้อมูลภาคเหนือ บริการให้ยืม-รับคืนหนังสือ บริการจองหนังสือเพื่อยืมต่อจากผู้อื่น บริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า บริการเพิ่มข้อมูลเฉพาะเรื่อง (Information Files) บริการหนังสือสำรอง บริการถ่ายเอกสาร บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการค้นข้อมูลซีดี-รอม บริการค้นข้อมูลต่างประเทศ (TIAC) บริการวารสารและเอกสาร บริการโสตทัศนวัสดุ บริการเอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด และบริการห้องค้นคว้าเฉพาะในเขตศึกษา ชั้น 4

บริการ	การใช้			ความต้องการ		
	ใช้	ไม่ใช้	รวม	ดีแล้ว	ควรปรับปรุง	รวม
1. รับฝากของ	278	60	338	213	65	278
	82.2	17.8	100.0	76.6	23.4	100.0
2. ประชาสัมพันธ์	193	145	338	136	57	193
	57.1	42.9	100.0	70.5	29.5	100.0
3. ชั้นแสดงหนังสือใหม่	287	51	338	206	81	287
	84.9	15.1	100.0	71.8	28.2	100.0
4. ข้อมูลภาคเหนือ	147	191	338	98	49	143
	43.5	56.5	100.0	66.7	33.3	100.0
5. ให้ยืม - รับคืนหนังสือ	332	6	338	239	93	332
	98.2	1.8	100.0	72.0	28.0	100.0

6. จอหนังสือ	160	178	338	109	51	160
	47.3	52.7	100.0	68.1	31.9	100.0
7. ช่วยการค้นคว้า	184	154	338	119	65	184
	54.4	45.6	100.0	64.7	35.3	100.0
8. แฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่อง (Information Files)	118	220	338	80	38	118
	34.9	65.1	100.0	67.8	32.2	100.0
9. หนังสือสารอง	160	178	338	96	64	160
	47.3	52.7	100.0	60.0	40.0	100.0
10. ถ่ายเอกสาร	307	31	338	96	211	307
	90.8	9.2	100.0	31.3	68.7	100.0
11. ยืมระหว่างห้องสมุด	151	187	338	87	64	151
	44.6	55.4	100.0	57.6	42.4	100.0
12. ค้นข้อมูล CD-ROM	85	253	338	58	28	86
	25.1	74.9	100.0	67.4	32.6	100.0
13. ค้นข้อมูลต่างประเทศ (TIAC)	48	290	338	37	11	48
	14.2	85.8	100.0	77.1	22.9	100.0
14. วารสารและเอกสาร	242	96	338	127	115	242
	71.6	28.4	100.0	52.5	47.5	100.0
15. โสตทัศนวัสดุ	93	245	338	53	40	93
	27.5	72.5	100.0	57.0	43.0	100.0
16. เอกสารจดหมายเหตุ มช.	30	308	338	39	11	50
	8.9	91.1	100.0	78.0	22.0	100.0
17. แนะนำการใช้ห้องสมุด	158	180	338	113	45	158
	46.8	53.2	100.0	71.5	28.5	100.0
18. ห้องค้นคว้าเฉพาะบัณฑิต ศึกษา ชั้น 4	170	168	338	99	71	170
	50.3	49.7	100.0	58.2	41.8	100.0

จากการสำรวจการใช้บริการประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่า นักศึกษาสูงสุดร้อยละ 98.2 ใช้บริการให้ยืม-รับคืนหนังสือมากที่สุด รองลงมา นักศึกษาร้อยละ 90.8 ใช้บริการถ่ายเอกสาร และนักศึกษาร้อยละ 84.9 ใช้บริการชั้นแสดงหนังสือใหม่

เมื่อถามความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงบริการประเภทต่าง ๆ แล้วปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่เคยใช้บริการของสำนักหอสมุดร้อยละ 68.7 ต้องการให้ปรับปรุงบริการถ่ายเอกสารมากที่สุด รองลงมา นักศึกษาร้อยละ 47.5 ให้ปรับปรุงบริการวารสารและเอกสาร และนักศึกษาร้อยละ 43.0 ให้ปรับปรุงบริการโสตทัศนวัสดุ

ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด

เป็นการประเมินค่าความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ คือ หนังสือ วารสาร และโสตทัศนวัสดุ รวมทั้งบริการของห้องสมุดในประเด็นต่าง ๆ เช่น ระเบียบห้องสมุด เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ และการใช้ข้อมูลประเภทต่าง ๆ ตลอดจนสถานที่ที่ให้บริการ ในการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดดังกล่าว จะเสนอข้อมูลในรูปแบบของค่าร้อยละ ดังตารางที่จะแสดงต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ตารางที่ 4.18 แสดงปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด
หนังสือ

ปัญหา	การใช้			รวม
	ใช้		ไม่ใช้	
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา		
1. หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด	262	69	7	338
	77.5	20.4	2.1	100.0
2. หนังสือภาษาไทยมีไม่พอประกอบการค้นคว้า	277	58	3	338
	82.0	17.2	0.8	100.0
3. หนังสือภาษาต่างประเทศมีไม่พอประกอบการค้นคว้า	247	64	27	338
	73.1	18.9	8.0	100.0
4. ห้องสมุดมีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่นน้อยไม่พอใช้	286	32	20	338
	84.6	9.5	5.9	100.0
5. หนังสือเล่มที่ต้องการมีบัตรรายการแต่หาตัวเล่มไม่พบ	277	51	10	338
	82.0	15.1	2.9	100.0
6. การจัดหนังสือบนชั้นไม่สะดวกต่อการค้นหา	233	99	6	338
	68.9	29.3	1.8	100.0
7. ไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือ	113	209	16	338
	33.4	61.8	4.8	100.0
8. หนังสือเก่าล้าสมัย	232	88	18	338
	68.7	26.0	5.3	100.0
9. หนังสือชำรุดมาก ไม่ได้ซ่อมแซม	221	99	18	338
	65.4	29.3	5.3	100.0

ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยในการใช้หนังสือคือ นักศึกษาร้อยละ 84.6 เห็นว่า ห้องสมุดมีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่นน้อย มีไม่พอใช้ ส่วนปัญหารองลงมาคือนักศึกษาร้อยละ 82.0 เห็นว่า หนังสือภาษาไทย มีไม่พอประกอบการค้นคว้า และหนังสือเล่มที่ต้องการมีบัตรรายการแต่หาตัวเล่มไม่พบ และร้อยละ 77.5 เห็นว่าหนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด

วารสาร

ปัญหา	การใช้			รวม
	ใช้		ไม่ใช้	
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา		
1. วารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด	257	61	20	338
	76.0	18.1	5.9	100.0
2. วารสารภาษาไทยมีไม่พอประกอบการค้นคว้า	255	63	20	338
	75.5	18.6	5.9	100.0
3. วารสารต่างประเทศมีไม่พอประกอบการค้นคว้า	245	55	38	338
	72.5	16.3	11.2	100.0
4. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อมีน้อยฉบับอ่านไม่ทั่วถึง	197	71	70	338
	58.3	21.0	20.7	100.0
5. วารสารที่ต้องการมีในบัตรทะเบียนแต่หาตัวเล่มไม่พบ	246	68	24	338
	72.8	20.1	7.1	100.0
6. การจัดวารสารบนชั้นไม่สะดวกต่อการค้นคว้า	214	105	19	338
	63.3	31.1	5.6	100.0

ปัญหา	การใช้			รวม
	ใช้		ไม่ใช้	
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา		
7. ไม่ทราบวิธีค้นหาบทความจากวารสาร	128	180	30	338
	37.9	53.2	8.9	100.0
8. วารสารถูกคลิกหน้าไป	180	127	31	338
	53.2	37.6	9.2	100.0

ปัญหาที่นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างพบมากที่สุดในการใช้วารสารคือ นักศึกษาร้อยละ 76.0 เห็นว่า วารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ปัญหาที่พบบรองลงมาคือ นักศึกษาร้อยละ 75.5 เห็นว่า วารสารภาษาไทยมีไม่พอประกอบการค้นคว้า และนักศึกษาร้อยละ 72.8 เห็นว่า วารสารที่ต้องการมีในบัตรทะเบียนแต่หาตัวเล่มไม่พบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

โสตทัศนวัสดุ

ปัญหา	การใช้		รวม	
	ใช้	ไม่ใช้		
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา		
1. ไม่ทราบวิธีค้นหาข้อมูลจากโสตทัศนวัสดุ	52	55	231	338
	15.4	16.3	68.3	100.0
2. ไม่ทราบวิธีใช้เครื่องอ่านไมโครฟิล์ม	47	48	243	338
	13.9	14.2	71.9	100.0

ในด้านการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทโสตทัศนวัสดุนั้น นักศึกษาร้อยละ 15.4 มีปัญหาไม่ทราบวิธีค้นหาข้อมูลจากโสตทัศนวัสดุ และมีนักศึกษา ร้อยละ 13.9 ไม่ทราบวิธีใช้เครื่องอ่านไมโครฟิล์ม

ตารางที่ 4.19 แสดงปัญหาในการใช้บริการห้องสมุด

ระเบียบการใช้ห้องสมุด

ปัญหา	การใช้		รวม	
	ใช้	ไม่ใช้		
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา		
1. เวลาเปิดบริการของห้องสมุดน้อยเกินไป	166	172	-	338
	49.1	50.9	-	100.0
2. จำนวนเล่มของหนังสือที่ให้ยืมน้อยเกินไป	214	117	7	338
	63.3	34.6	2.1	100.0
3. ห้องสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์	259	59	20	338
	76.6	17.5	5.9	100.0
4. ห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสาร	240	77	21	338
	71.0	22.8	6.2	100.0

ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดที่เกี่ยวกับระเบียบการใช้ห้องสมุดนั้น นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.6 เห็นว่า ห้องสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์เป็นปัญหามากที่สุด ปัญหารองลงมาคือนักศึกษาร้อยละ 71.0 เห็นว่า ห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสาร และนักศึกษาร้อยละ 63.3 เห็นว่า จำนวนเล่มของหนังสือที่ให้ยืมน้อยเกินไป

เจ้าหน้าที่ให้บริการ

ปัญหา	การใช้		รวม	
	ใช้	ไม่ใช้		
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา		
1. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีจำนวนน้อยทำให้บริการไม่ทั่วถึง	165 48.8	157 46.5	16 4.7	338 100.0
2. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เต็มใจให้บริการ	155 46.0	168 49.9	14 4.1	337 100.0
3. บรรณารักษ์หาเอกสารให้ไม่ตรงกับที่ต้องการ	99 29.3	192 56.8	47 13.9	338 100.0
4. บรรณารักษ์ค้นข้อมูลให้ไม่ได้	113 33.4	164 48.5	61 18.1	338 100.0

ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ให้บริการ นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48.8 เห็นว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีจำนวนน้อยทำให้บริการไม่ทั่วถึง ปัญหารองลงมา นักศึกษาร้อยละ 46.0 เห็นว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เต็มใจให้บริการ และนักศึกษาร้อยละ 33.4 เห็นว่า บรรณารักษ์ค้นข้อมูลให้ไม่ได้

การใช้ข้อมูลและสถานที่

ปัญหา	การใช้			รวม
	เคยใช้		ไม่เคยใช้	
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา		
1. ได้รับข้อมูลจากบริการยืมระหว่างห้องสมุดซ้ำ	102	49	187	338
	30.2	14.5	55.3	100.0
2. ได้รับข้อมูลจากบริการ CD-ROM ซ้ำ	59	26	253	338
	17.4	7.7	74.9	100.0
3. ได้รับข้อมูลจากบริการค้นข้อมูลต่างประเทศ (TIAC) ซ้ำ	32	16	290	338
	9.5	4.7	85.8	100.0
4. ข้อมูลที่ค้นได้จากบริการ CD-ROM ไม่ตรงกับความต้องการ	65	20	253	338
	19.2	5.9	74.9	100.0
5. ข้อมูลที่ค้นได้จากบริการค้นข้อมูลต่างประเทศ (TIAC) ไม่ตรงกับความต้องการ	36	12	290	338
	10.6	3.6	85.8	100.0
6. ไม่เข้าใจรายละเอียดที่ค้นได้จากฐานข้อมูล CD-ROM และฐานข้อมูลต่างประเทศ (TIAC)	56	29	253	338
	16.5	8.6	74.9	100.0
7. เมื่อใช้บริการค้นข้อมูลที่ดี - รอมหรือค้นข้อมูล (TIAI) แล้ว รายชื่อเอกสารที่ได้รับส่วนมากจะไม่มีในห้องสมุด	71	14	253	338
	21.0	4.1	74.9	100.0
8. ไม่เข้าใจการใช้วารสารประเภทดัชนี และสารระสังเขป	98	128	112	338
	29.0	37.9	33.1	100.0

ปัญหา	การใช้		รวม	
	เคยใช้	ไม่เคยใช้		
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา		
9. ไม่เข้าใจการใช้หนังสืออ้างอิง	93	159	86	338
	27.5	47.0	25.5	100.0
10. บริการห้องค้นคว้าสำหรับบัณฑิตศึกษามีไม่พอกับความต้องการ	165	69	104	338
	48.8	20.4	30.8	100.0

ส่วนปัญหาด้านการใช้ข้อมูลและสถานที่ให้บริการ พบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48.8 เห็นว่า บริการห้องค้นคว้าสำหรับบัณฑิตศึกษามีไม่พอกับความต้องการ ร้อยละ 30.2 เห็นว่า ได้รับข้อมูลจากบริการยืมระหว่างห้องสมุดซ้ำ และร้อยละ 29.0 ไม่เข้าใจการใช้วารสารประเภทดัชนีและสารระสังเขป

ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนนี้ ได้มาจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบปลายเปิด การนำเสนอใช้วิธีสรุปเนื้อหา และแจ้งจำนวนผู้เสนอในวงเล็บ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุด

หนังสือ

1. สำนักหอสมุดควรมีหนังสือที่ทันสมัยทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ในสาขาวิชาต่าง ๆ (46)

2. สำนักหอสมุดควรเพิ่มจำนวนหนังสือให้เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ (40)
3. หนังสือที่จัดหาเข้าห้องสมุดควรเลือกที่ใหม่กว่านี้ (26)
4. ควรมีหนังสือให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะหนังสือภาษาอังกฤษเพราะมีความจำเป็นมากกว่าภาษาไทย (12)
5. ควรมีหนังสือชื่อเรื่องหลายเล่ม (12)
6. หนังสือเฉพาะวิชาของสำนักหอสมุดมีน้อย (11)
7. ควรดูแลหนังสือให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่ตลอดเวลา (5)
8. ควรนำหนังสือใหม่ขึ้นชั้นให้เร็วกว่านี้ (4)
9. วิทยานิพนธ์มีน้อยเกินไป (3)
10. หนังสือภาษาต่างประเทศเก่าไม่ทันสมัย (3)
11. หนังสือภาษาไทยมักจะไม่อยู่บนชั้นหนังสือ (3)
12. มีบัตรรายการแต่ไม่พบหนังสือบนชั้น (2)
13. ควรใช้คอมพิวเตอร์ในการให้ยืม - รับคืนหนังสือ (2)
14. หนังสือที่มีการใช้มากควรทำเป็นหนังสือสำรองและห้ามยืมออกนอกห้องสมุด (1)
15. หนังสือเล่มใดที่มีในห้องสมุดคณะควรมีบริการที่สำนักหอสมุดด้วย (1)
16. จำนวน และประเภทของหนังสือมีค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับสาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย และวิทยาการสาขาต่าง ๆ ที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว (1)

วารสาร

1. สำนักหอสมุดควรเพิ่มจำนวนวารสารให้มากกว่านี้ (42)
2. การเย็บเล่มวารสารใช้เวลาานมาก ควรเย็บเล่มให้รวดเร็วกว่านี้ (13)
3. วารสารบางเล่มนำออกบริการช้ากว่ากำหนด (10)
4. วารสารภาษาต่างประเทศมีน้อยเกินไป (10)

5. การเขียนเล่มวารสารหนาเกินไป ทำให้มีความยุ่งยากในการถ่ายเอกสาร และทำให้วารสารชำรุดเร็วขึ้น (8)
6. สำนักหอสมุดควรให้ยืมวารสารออกนอกห้องสมุด (6)
7. สำนักหอสมุดควรมีวารสารชื่อเรื่องละหลายเล่ม (4)
8. การจัดเก็บวารสารล่วงเวลาควรให้มีระบบที่ดีกว่านี้ (3)
9. ควรเพิ่มเวลาให้บริการวารสารล่วงเวลา (1)
10. การจัดเรียงวารสารบนชั้นลับสน (1)

โสตทัศนวัสดุ

1. สำนักหอสมุดควรเพิ่มจำนวนโสตทัศนวัสดุให้มากกว่านี้ (9)
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์การให้บริการโสตทัศนวัสดุ (7)
3. ควรมีการแนะนำการใช้อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุแต่ละชนิด (6)
4. โสตทัศนวัสดุบางประเภทควรให้นักศึกษามีสิทธิ์ยืมออกนอกห้องสมุดด้วย (3)
5. เทปลับที่ให้ยืมควรมีคุณภาพที่ดีกว่านี้ (2)
6. ควรเปิดบริการวันเสาร์ - อาทิตย์ด้วย (2)
7. ควรตรวจสอบคุณภาพของโสตทัศนวัสดุอย่างสม่ำเสมอ (1)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการห้องสมุด

ระเบียบห้องสมุด

1. สำนักหอสมุดควรพิจารณาขยายเวลาให้บริการออกไปอีก (26)
2. ต้องการให้มีการขยายเวลายืมหนังสือหลัง 5 โมงเย็น (24)
3. ควรขยายเวลาให้บริการในวันเสาร์ - อาทิตย์จนถึง 21.00 น. ตลอดภาคการศึกษา (10)
4. สำนักหอสมุดควรเข้มงวดผู้ใช้ที่คุยกันเสียงดังในห้องสมุด (10)
5. ควรเพิ่มจำนวนการให้ยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด (10)
6. ควรให้ยืมวิทยานิพนธ์ออกนอกห้องสมุด (9)

7. สำนักหอสมุดควรผ่อนผันให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภาคพิเศษยืมวิทยานิพนธ์หรือหนังสืออ้างอิงออกนอกห้องสมุด เพราะนักศึกษาส่วนมากไม่มีเวลา และบ้านอยู่ไกล (4)
8. สำนักหอสมุดควรขยายบริเวณที่ฝากของให้กว้างขวางกว่านี้ (3)
9. ก่อสอบควรเปิดบริการถึง 24.00 น. (2)
10. ควรขยายเวลาให้บริการค้นข้อมูล CD-ROM เท่ากับเวลาบริการของสำนักหอสมุด (2)

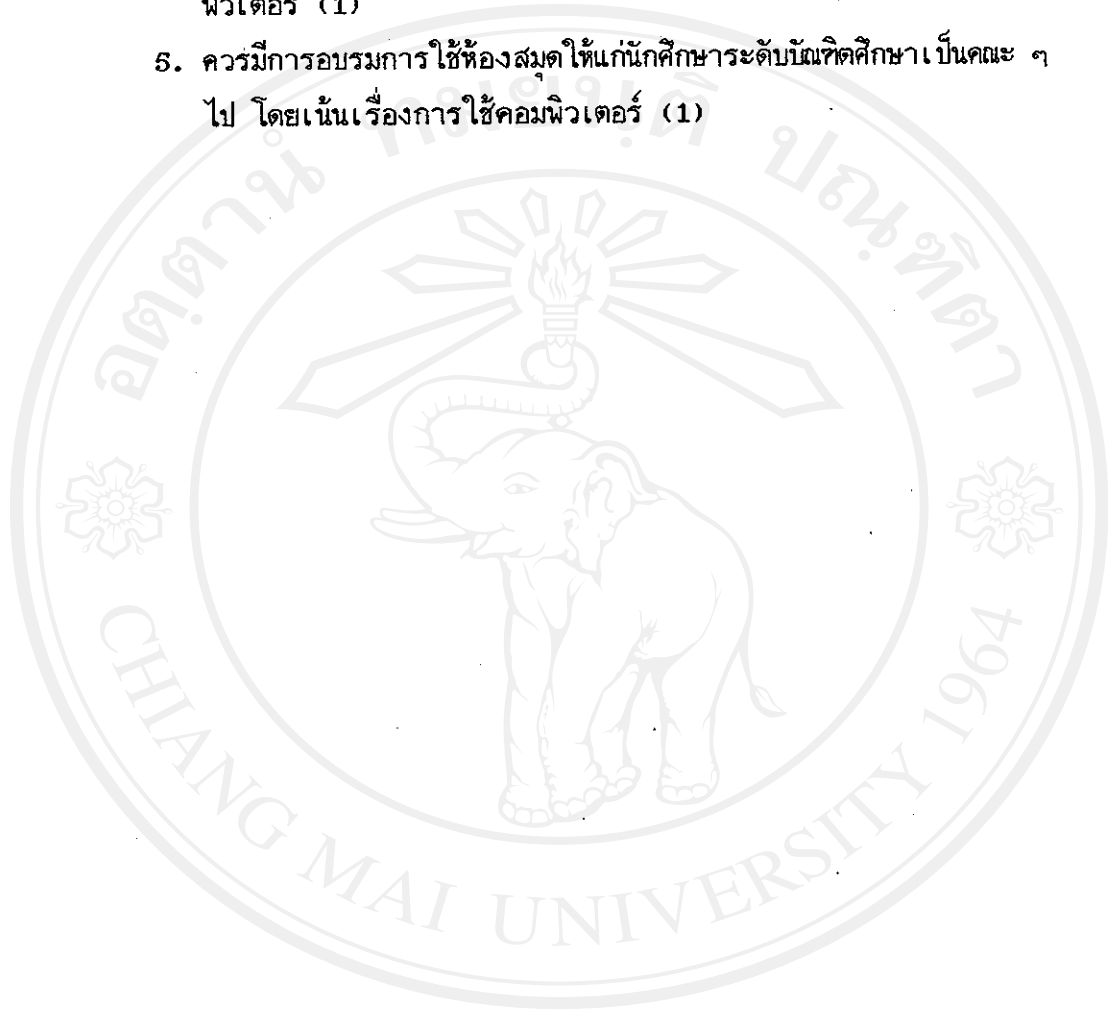
เจ้าหน้าที่ให้บริการ

1. การให้บริการดีแล้ว (11)
2. ผู้ให้บริการควรเต็มใจให้บริการ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (7)
3. เจ้าหน้าที่ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใสทำให้นักศึกษาไม่กล้าเข้ามาติดต่อ (4)
4. ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่บริการช่วยการค้นคว้า (4)
5. เจ้าหน้าที่ควรกระตือรือร้น และจัดกิจกรรมแนะนำการค้นคว้าบ่อย ๆ เพราะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่แล้วจะรู้สึกอายนที่จะเข้าไปถาม (2)
6. ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำเครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยค้น OPAC (1)
7. เจ้าหน้าที่ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกว่านี้ (1)

การใช้บริการประเภทต่าง ๆ

1. สำนักหอสมุดควรประชาสัมพันธ์การใช้บริการประเภทต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ (8)
2. การค้นรายชื่อหนังสือด้วยคอมพิวเตอร์ (OPAC) ควรเพิ่ม Terminal ให้มีทุกชั้นในสำนักหอสมุด และขยายไปยังห้องสมุดคณะด้วย (5)
3. ควรมีเจ้าหน้าที่แนะนำการให้บริการบางประเภท (2)

4. ควรให้นักศึกษาค้นข้อมูล CD-ROM ได้ด้วยตนเอง โดยการเพิ่มเครื่องคอมพิวเตอร์ (1)
5. ควรมีการอบรมการใช้ห้องสมุดให้แก่ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นคณะ ๓ ไป โดยเน้นเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ (1)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อประมวลความคิดเห็น ปัญหา และ ความต้องการของบัณฑิตศึกษา ในการปรับปรุงทรัพยากรและบริการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ที่ศึกษาในคณะต่าง ๆ ของภาคปกติและภาค พิเศษ ที่เรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ รวมทั้งหมด 10 คณะ โดยสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษา จำนวน 468 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ได้ 382 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามชนิดกำหนดคำตอบ เติม คำหรือข้อความสั้น ๆ เพื่อสำรวจสภาพการใช้ห้องสมุด แบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า เพื่อสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับความพอเพียง และปัญหา ของการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด การแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจาก อาจารย์ที่สอนบัณฑิตศึกษาในคณะต่าง ๆ เป็นผู้แจกแบบสอบถามในห้องเรียนและเก็บรวบรวมคืนเมื่อนักศึกษาตอบเสร็จ เหตุผลที่ขออาจารย์แจกแบบสอบถามในห้องเรียนนั้นเพื่อให้ นักศึกษาได้ตอบแบบสอบถามอย่างเป็นจริง ทำให้คำตอบที่ได้เที่ยงตรง ทั้งนี้ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 382 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.6 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ รูปทางสถิติ SPSS/PC+ สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ความถี่ จ्ञานนิยม และสถิติทดสอบไคสแควร์

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษา

จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสภาพการเรียนได้ 2 ประเภทคือ ประเภทเรียนภาคปกติมีจำนวน 271 คน หรือร้อยละ 71.0 ของผู้ตอบแบบ

สอบถามทั้งหมด ประเภทเรียนภาคพิเศษเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ มีจำนวน 111 คน หรือร้อยละ 29.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

คณะที่นักศึกษาเรียนในภาคปกติได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย คณะที่นักศึกษาเรียนในภาคพิเศษเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์

การเข้าใช้ทรัพยากรและบริการของสำนักหอสมุด จากการทดสอบค่าไคสแควร์ เปรียบเทียบร้อยละของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มสาขาวิชา 2 กลุ่มคือ (1) กลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าเท่ากับ 1.740 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ร้อยละของนักศึกษาที่ใช้สำนักหอสมุดระหว่าง 2 กลุ่มสาขาวิชาดังกล่าว ไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษแล้ว จะเห็นได้ว่าค่าไคสแควร์จากการเปรียบเทียบร้อยละของนักศึกษาที่ใช้สำนักหอสมุดระหว่างนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มแล้ว มีค่าเท่ากับ 102.739 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือ ร้อยละของนักศึกษาที่ใช้สำนักหอสมุดระหว่างภาคปกติและภาคพิเศษแตกต่างกันจริง หรืออาจกล่าวได้ว่า ร้อยละของนักศึกษาที่ใช้สำนักหอสมุดภาคปกติสูงกว่าภาคพิเศษจริง

สถานการณ์ใช้ห้องสมุด

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างถึง สถานการณ์เข้าใช้ห้องสมุด ในด้านวัตถุประสงค์ เวลา การใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด ตลอดจนความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. การเข้าใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระหว่างสำนักหอสมุด และห้องสมุดคณะที่นักศึกษาสังกัด พบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 66.6 เข้าใช้ห้องสมุดคณะ และร้อยละ 33.4 เข้าใช้สำนักหอสมุด

2. สำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่อง ความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 93.7 มีความเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากที่สุด จึงถือได้ว่าโดยทั่วไปแล้วนักศึกษามีทัศนคติที่ดีมากต่อห้องสมุด

3. เมื่อถามถึงจุดประสงค์ที่สำคัญ ของการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ปรากฏว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสูงสุดร้อยละ 54.8 เข้าใช้สำนักหอสมุดเพื่อค้นหาเอกสารประกอบการเขียนรายงานหรือวิทยานิพนธ์ จำนวนรองลงมาคือ ร้อยละ 42.3 ใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือประกอบการเรียนตามหลักสูตร และนักศึกษาร้อยละ 1.5 เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อหาความรู้ในแขนงวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติม

4. ในเรื่องเวลาการไปใช้ห้องสมุด พบว่าจำนวนสูงสุดของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 43.1 ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง และจำนวนนักศึกษาลดสุดร้อยละ 0.3 ใช้ห้องสมุดปีละครั้ง

ส่วนจำนวนนักศึกษาที่ไปใช้ห้องสมุดตามช่วงเวลาประจำวันนั้น ปรากฏว่านักศึกษากลับเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนสูงสุดร้อยละ 50.0 ไปใช้ห้องสมุดในเวลาระหว่างชั่วโมงเรียน คือวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00-17.00 น. และจำนวนต่ำสุดร้อยละ 10.1 ไม่มีเวลาแน่นอน แล้วแต่สะดวก หรือมีเวลาว่างจึงจะไปใช้ห้องสมุด.

5. ในเรื่องวิธีการค้นหารายชื่อหนังสือหรือบทความวารสาร ที่ต้องการจากห้องสมุดนั้น นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนสูงสุดร้อยละ 99.7 ใช้วิธีค้นจากบัตรรายการรองลงไปร้อยละ 88.5 ใช้ดรรชนีวารสารภาษาไทย ร้อยละ 74.5 ค้นเองจากวารสารประเภทดัชนีและสาระสังเขป และจำนวนนักศึกษาลดสุดร้อยละ 14.2 ใช้บริการค้นข้อมูลต่างประเทศของศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี ภาควิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technical Information Access Center - TIAC) ส่วนความสามารถในการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสิ่งที่ต้องการนั้น นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการใช้บัตรรายการเป็นเครื่องมือจำนวนสูงสุดร้อยละ 99.7 รองลงไปร้อยละ 91.7 สามารถใช้ดรรชนีวารสารภาษาไทย ร้อยละ 75.2 สามารถใช้วารสารประเภทดัชนีและสาระสังเขป และนักศึกษาร้อยละ 41.1 สามารถใช้คอมพิวเตอร์ของสำนักหอสมุด (OPAC) ในการค้นหารายชื่อหนังสือที่ต้องการ

6. จากการสำรวจความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด พบว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม สูงสุดร้อยละ 97.6 มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด โดยนักศึกษาร้อยละ 28.5 รู้จากการอ่านเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด นักศึกษาร้อยละ 27.2 รู้จากเคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับปริญญาตรี และร้อยละ 18.0 รู้จากบรรณารักษ์แนะนำให้

7. เมื่อเกิดปัญหาในการใช้ห้องสมุด นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ใช้วิธีแก้ปัญหาโดยถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมากที่สุดร้อยละ 46.8 รองลงมาร้อยละ 28.0 ถามเพื่อน และร้อยละ 21.6 ค้นคว้าเองจนได้

8. ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา หากสำนักหอสมุดจะเรียกเก็บเงินค่าบริการบางประเภทนั้น กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาร้อยละ 63.6 เห็นด้วย โดยนักศึกษาที่เห็นด้วยมีความเห็นต่อไปว่า ห้องสมุดควรมีหรือเรียกเก็บเงินค่าบริการแปลเอกสารมากที่สุดร้อยละ 42.1 รองลงไปควรเรียกเก็บเงินบริการค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ร้อยละ 25.1 และนักศึกษาร้อยละ 21.4 เห็นว่าควรเรียกเก็บเงินค่าบริการรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ในหัวข้อที่ต้องการ

9. ส่วนการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักศึกษานั้นจำแนกได้ดังนี้

ก. หนังสือ จากการสำรวจการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพบว่านักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนสูงสุดร้อยละ 99.1 ใช้ตำราภาษาไทย จำนวนนักศึกษารองลงมาใช้วิทยานิพนธ์ ตำราภาษาต่างประเทศ สิ่งพิมพ์รัฐบาลและหนังสืออ้างอิงตามลำดับ ส่วนสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาใช้น้อยที่สุดคือ เอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข. วารสาร ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจำนวนสูงสุดร้อยละ 94.1 ใช้วารสารภาษาไทย รองลงมาใช้วารสารภาษาต่างประเทศ หนังสือพิมพ์ และวารสารประเภทดัชนีและสาระสังเขปตามลำดับ

ค. โสตทัศนวัสดุ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างใช้เทปตลับมากที่สุด ร้อยละ 21.3 รองลงมาใช้ไมโครฟิล์ม วิตทัศน์ แผ่นที่ และโสตทัศนวัสดุที่ใช้น้อยที่สุดคือสไลด์

10. จากการสำรวจการใช้บริการประเภทต่าง ๆ ของสำนักหอสมุด ปรากฏว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามสูงสุดจำนวนร้อยละ 98.2 ใช้บริการให้ยืม - รับคืนหนังสือ บริการที่ใช้รองลงมาคือ บริการถ่ายเอกสาร ขึ้นแสดงหนังสือใหม่ บริการรับฝากของ บริการวารสารและเอกสาร ตามลำดับ ส่วนบริการที่นักศึกษาใช้น้อยที่สุดคือบริการเอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปัญหาในการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด

ปัญหาที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาพบในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด จำแนกตามประเภททรัพยากรได้ดังนี้

ก. หนังสือ ปัญหาที่พบบ่อยมากที่สุดในการใช้หนังสือ คือ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาร้อยละ 84.6 เห็นว่า ห้องสมุดมีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่นน้อยไม่พอใช้ ส่วนปัญหารองลงมาที่มีจำนวนเท่ากันคือ นักศึกษามีความเห็นว่างานหนังสือภาษาไทยไม่พอประกอบการค้นคว้า และหนังสือเล่มที่ต้องการมีบัตรรายการแต่หาตัวเล่มไม่พบ

ข. วารสาร ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษานพบมากที่สุดในการใช้วารสารคือนักศึกษาร้อยละ 76.0 เห็นว่าวารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ปัญหารองลงมาคือวารสารภาษาไทยไม่พอประกอบการค้นคว้า และวารสารที่ต้องการมีในบัตรทะเบียน แต่หาตัวเล่มไม่พบ ตามลำดับ

ค. สื่อทัศนวัสดุ ในด้านการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ประเภทสื่อทัศนวัสดุในนักศึกษาคือตอบแบบสอบถามจำนวนสูงสุดเพียงร้อยละ 15.4 มีปัญหาไม่ทราบวิธีค้นหาข้อมูลจากสื่อทัศนวัสดุ และปัญหารองลงมาคือนักศึกษาไม่ทราบวิธีใช้เครื่องอ่านไมโครฟิล์ม

ส่วนปัญหาที่นักศึกษานพบในการใช้บริการห้องสมุดในประเด็นต่าง ๆ มีดังนี้

ก. ระเบียบการใช้ห้องสมุด นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนสูงสุดร้อยละ 76.6 เห็นว่า การที่ห้องสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์ออกนอกห้องสมุดเป็นปัญหามากที่สุด ส่วนปัญหารองลงมาคือ ห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสารออกนอกห้องสมุด และจำนวนเล่มของหนังสือที่ให้ยืมน้อยเกินไปตามลำดับ

ข. เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ให้บริการ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาร้อยละ 48.8 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีจำนวนน้อยทำให้บริการไม่ทั่วถึงเป็นปัญหามากที่สุด ส่วนปัญหารองลงมา นักศึกษาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เต็มใจให้บริการ และบรรณารักษ์ค้นข้อมูลให้ไม่ได้ ตามลำดับ

ค. การใช้ข้อมูลและสถานที่ นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 48.8 เห็นว่าบริการห้องค้นคว้าสำหรับบัณฑิตศึกษามีไม่พอกับความต้องการ ปัญหารองลงมา

เห็นว่าได้รับข้อมูลจากบริการยืมระหว่างห้องสมุดซ้ำ และนักศึกษามีปัญหาไม่เข้าใจการใช้วารสารประเภทดัชนีและสาระสังเขป ตามลำดับ

ความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงทรัพยากรและบริการห้องสมุด

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในด้านความต้องการให้สำนักหอสมุดเพิ่มเติมทรัพยากรห้องสมุดนั้น นักศึกษาต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหาทรัพยากรประเภทหนังสือ เพิ่มเติมมากเป็นอันดับที่ 1 วารสาร เป็นอันดับที่ 2 และ ไลด์ทัศนวัสดุ เป็นอันดับที่ 3 โดยทรัพยากรประเภทหนังสือที่นักศึกษาต้องการให้เพิ่มเติมมากที่สุดคือ ร้อยละ 80.8 ของนักศึกษาที่ใช้หนังสือ ต้องการให้เพิ่มเติมวิทยานิพนธ์ ส่วนทรัพยากรห้องสมุดประเภทวารสารนั้น นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้วารสารร้อยละ 69.9 ต้องการให้เพิ่มเติมวารสารภาษาต่างประเทศ และทรัพยากรห้องสมุดประเภท ไลด์ทัศนวัสดุ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ไลด์ทัศนวัสดุร้อยละ 61.6 ต้องการให้ห้องสมุดเพิ่มเติมแปลตลับ

ในด้านความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงบริการห้องสมุดนั้น นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้บริการห้องสมุดจำนวนสูงสุดร้อยละ 68.7 ต้องการให้ปรับปรุงบริการถ่ายเอกสาร รองลงมาร้อยละ 47.5 ต้องการให้ปรับปรุงบริการวารสารและเอกสาร และร้อยละ 43.0 ต้องการให้ปรับปรุงบริการ ไลด์ทัศนวัสดุ ตามลำดับ

อภิปรายผล

ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษา

จากผลการสำรวจ เปรียบเทียบการใช้สำนักหอสมุดของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามใน 2 กลุ่มสาขาวิชาใหญ่คือ (1) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ พบว่าจำนวนร้อยละของนักศึกษาที่เข้าใช้ทรัพยากรและบริการของสำนักหอสมุดทั้ง 2 กลุ่มสาขาวิชา ไม่แตกต่างกันนั้น เนื่องมาจากนักศึกษาทุกสาขาวิชาเห็นความสำคัญของห้องสมุด ที่มีต่อการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ดังจะเห็นจากตารางที่ 3.3 ที่นักศึกษาให้ความสำคัญของห้องสมุดในระดับมากถึงร้อยละ 93.7 ดังนั้นในฐานะที่สำนักหอสมุดทำหน้าที่เป็นห้องสมุดกลาง จึงควรยึดหลักในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดในทุกสาขาวิชา ให้เท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการ

ตอบสนองความต้องการของบัณฑิตศึกษาทุกสาขาวิชาที่เข้าใช้สำนักหอสมุด ส่วนผลการสำรวจที่พบว่านักศึกษาที่เรียนตามเวลาปกติ เข้าใช้ทรัพยากรและบริการของสำนักหอสมุดมากกว่านักศึกษาที่เรียนภาคพิเศษนั้น เนื่องมาจากนักศึกษาที่เรียนภาคปกติวันจันทร์-ศุกร์ มีเวลาว่างระหว่างชั่วโมงเรียน จึงเข้าใช้สำนักหอสมุดในช่วงเวลา 08.00-17.00 มากที่สุด ส่วนนักศึกษาภาคพิเศษ ส่วนมากเรียนไปด้วยและทำงานไปด้วย จึงมามหาวิทยาลัยเฉพาะวันที่เรียน คือวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งมีชั่วโมงเรียนเกือบทั้งวัน ทำให้ไม่มีเวลาเข้าใช้สำนักหอสมุดดังตารางที่ 3.2 มีนักศึกษภาคพิเศษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 37.8 ไม่เคยใช้สำนักหอสมุดเลย ดังนั้นสำนักหอสมุดจึงควรหาวิธีการที่จะอำนวยความสะดวกให้นักศึกษากลุ่มนี้ โดยอาจพิจารณาขยายเวลาเปิดบริการในวันเสาร์-อาทิตย์ออกไปจากที่เคยปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลช่วยให้นักศึกษาเหล่านี้มีโอกาสได้เข้าใช้สำนักหอสมุด

สภาพการใช้ห้องสมุด

จากการสำรวจสภาพการใช้ห้องสมุดของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มีประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษา พบว่านักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เข้าใช้ทรัพยากรและบริการของห้องสมุดคณะที่สังกัดมากกว่าสำนักหอสมุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะห้องสมุดคณะอยู่ใกล้ที่เรียนจึงสะดวกในการเดินทางไปใช้ และทรัพยากรของห้องสมุดคณะ มีข้อมูลที่จะใช้ประกอบการค้นคว้าตรงหรือสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียนมากกว่าสิ่งพิมพ์ของสำนักหอสมุดที่มุ่งเน้นตำราพื้นฐาน วารสารวิชาการ และสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่นักศึกษาสามารถใช้ค้นคว้าประกอบการเขียนรายงานหรือภาคินพนธ์ ดังปรากฏในตารางที่ 3.4 นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 54.8 เข้าห้องสมุดเพื่อค้นหาเอกสารประกอบการเขียนรายงานหรือวิทยานิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของจารุพร พงศ์ศรีวัฒน์ และมะลิ สมบูรณ์ (2526 : 9) ที่วิจัยพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีเข้าใช้สำนักหอสมุดเพื่อค้นคว้าเอกสารในการทำรายงาน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการเข้าใช้สำนักหอสมุดของนักศึกษาทุกระดับปริญญามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

2. การที่นักศึกษาเห็นความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษา ทำให้การสำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษามากถึงร้อยละ 97.6 มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดโดยรู้จาก

การอ่านเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดมากที่สุดจำนวนร้อยละ 28.5 จึงนับได้ว่าการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์แนะนำการใช้ห้องสมุดได้รับผลอย่างคุ้มค่า ส่วนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาเพียงร้อยละ 10.0 รู้จักวิธีการใช้ห้องสมุด โดยการเข้าร่วมกิจกรรมแนะนำการใช้ห้องสมุดนั้น อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าสำนักหอสมุดได้จัดกิจกรรมในทุกภาคการศึกษา ดังนั้น สำนักหอสมุดควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมแนะนำการใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น

3. สืบเนื่องจากนักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดเป็นอย่างดี จากตารางที่ 3.11 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาสามารถค้นหารายชื่อหนังสือที่ต้องการโดยใช้บัตรรายการเป็นเครื่องช่วยค้นสูงถึงร้อยละ 99.7 และใช้ดัชนีวารสารเป็นเครื่องมือในการค้นหาบทความจากวารสารภาษาไทยสูงถึงร้อยละ 88.5 อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การค้นหารายชื่อหนังสือมีความสะดวก รวดเร็ว และสามารถค้นข้อมูลได้กว้างขวางยิ่งขึ้น สำนักหอสมุดจึงได้นำคอมพิวเตอร์ระบบ OPAC และระบบ LAN มาใช้ในการสืบค้นรายชื่อหนังสือดังกล่าว แต่ผลจากการสำรวจปรากฏว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 33.1 เท่านั้นที่ใช้เครื่องมือนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาค้นไม่เป็น หรือไม่กล้าใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ จากตารางที่ 3.12 มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 41.1 ที่มีความสามารถค้นคอมพิวเตอร์ระบบ OPAC ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหานี้ สำนักหอสมุดควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์การใช้คอมพิวเตอร์ในระบบ OPAC และระบบ LAN ให้มากขึ้น ในขณะเดียวกันควรมีการสอนหรือแนะนำการใช้คอมพิวเตอร์ในระบบดังกล่าว เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักวิธีการใช้ และหันมาใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยค้น ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้รู้แหล่งของข้อมูลเร็วขึ้น เป็นการประหยัดเวลา และคุ้มค่าที่สำนักหอสมุดได้ลงทุนสูงทั้งในด้านอุปกรณ์และบุคลากร

4. สำนักหอสมุดได้จัดให้มีบริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM ในทุกสาขาวิชาชั้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ใช้ของห้องสมุดได้มีแหล่งข้อมูลประกอบการเรียนการสอนกว้างขวางขึ้น บริการนี้ใช้งบประมาณสูงถึงปีละกว่าสองแสนบาท (ตารางที่ 2.7) ฐานข้อมูลสำเร็จรูปเหล่านี้มีประโยชน์โดยตรงต่อนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างมาก แต่จากการสำรวจตามตารางที่ 3.11 พบว่า มีนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 25.1 เท่านั้นที่ใช้บริการ ดังนั้นสำนักหอสมุดควรทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังอาจารย์และนักศึกษา โดยเฉพาะอาจจะขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่สอนบัณฑิตศึกษา

ช่วยแนะนำหรือให้หัวข้อรายงานที่นักศึกษาต้องค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM เป็นการชักจูงให้นักศึกษาได้เห็นประโยชน์ของฐานข้อมูลสำเร็จรูปที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการหาสิ่งพิมพ์ในหัวข้อที่ต้องการได้กว้างขวางลึกซึ้งมากขึ้น และยังช่วยให้นักศึกษาได้รับข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากที่หาได้ในสำนักหอสมุด อนึ่งจากตารางที่ 3.11 การใช้บริการค้นข้อมูลต่างประเทศของ TIAC พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ใช้บริการเพียงร้อยละ 14.2 เท่านั้น ถึงแม้ว่าบริการนี้จะช่วยนักศึกษาในการหาข้อมูลที่ไม่มีในสำนักหอสมุด หรือห้องสมุดอื่นในประเทศ อย่างไรก็ตามการที่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาใช้บริการนี้จำนวน ไม่น่ามากนัก อาจมาจากสาเหตุที่นักศึกษาไม่รู้ว่่าสำนักหอสมุดมีบริการนี้ หรือส่วนหนึ่งอาจมาจากนักศึกษาต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ อย่างไรก็ตามสำนักหอสมุดควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับ จากการใช้บริการให้กว้างขวางกว่าที่ได้ดำเนินการมาแล้ว

5. สังคมปัจจุบันอยู่ในยุคปฏิวัติสารนิเทศ (Information Revolution) จำนวนสารนิเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนเกินกำลังที่ผู้ใช้ข้อมูลจะใช้ได้ทัน จึงมีหน่วยงานหลายแห่งได้ดำเนินงานธุรกิจเชิงพาณิชย์ ด้วยการคิดค่าบริการจากสารนิเทศที่ค้นให้ ซึ่งผู้ใช้เต็มใจเสียค่าใช้จ่ายเพราะได้ประโยชน์ที่คุ้มค่า การดำเนินงานในลักษณะนี้ ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 3.13 และ 3.14 พบว่านักศึกษาร้อยละ 63.6 เห็นด้วยหากสำนักหอสมุดจะดำเนินการ โดยนักศึกษาที่เห็นด้วยมีความเห็นต่อไปว่าบริการที่สำนักหอสมุดควรมี และเรียกเก็บเงินคือ บริการแปลเอกสาร บริการค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ และบริการรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ในหัวข้อที่ต้องการตามลำดับ ดังนั้นสำนักหอสมุดควรพิจารณาการดำเนินงานด้านสารนิเทศเชิงพาณิชย์อย่างจริงจัง เช่น การสมัครเป็นสมาชิกฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย รวดเร็ว ลุ่มลึก และมีจำนวนมาก ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศอีกส่วนหนึ่งด้วย ในขณะเดียวกันอาจพิจารณาค่าบริการพิมพ์ข้อมูลจากฐานข้อมูลที่สำนักหอสมุดจัดทำขึ้นเอง เป็นต้น

6. การศึกษาด้านการใช้ทรัพยากรของสำนักหอสมุด พบว่าทรัพยากรทั้งหนังสือและวารสารนั้น นักศึกษานิยมใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ ซึ่งตรงกับสถิติการยืมหนังสือของนักศึกษบัณฑิตศึกษาที่ยืมหนังสือภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ ตามตาราง

ที่ 2.2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้สิ่งพิมพ์ภาษาไทยอ่านแล้วเข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียน การทำรายงาน หรือทำวิทยานิพนธ์ได้ทันที ดังนั้นการจัดหาสิ่งพิมพ์ของสำนักหอสมุดจึงควรคำนึงถึงภาษาของสิ่งพิมพ์ด้วย

ส่วนการใช้บริการของห้องสมุดนั้น นักศึกษานิยมใช้บริการให้ยืม-รับคืนหนังสือมากที่สุดถึงร้อยละ 98.2 ทั้งนี้เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดด้วยระยะเวลาสั้น การอ่านหนังสือเฉพาะภายในห้องสมุดไม่สามารถศึกษาได้ละเอียดถี่ถ้วน จึงต้องการยืมหนังสือออกจากห้องสมุดเพื่อนำไปศึกษาอย่างพิจารณาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ปัญหาการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด

จากการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ห้องสมุดมีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่นน้อยไม่พอประกอบการค้นคว้า และวารสารที่ต้องการ ไม่มีในห้องสมุด ปัญหาเหล่านี้หากนำไปเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานจริงจะเห็นว่ามีข้อมูลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือจากสถิติการให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดในปีงบประมาณ 2535 ตามตารางที่ 2.3 จะเห็นว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาขอใช้บริการยืมหนังสือ และขอถ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์หรือบทความวารสารจากห้องสมุดอื่นมากกว่าผู้ใช้บริการประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต้องมีการค้นคว้าด้วยตนเองอย่างลึกซึ้ง ต้องศึกษางานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีผู้อื่นทำไว้แล้วด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง ดังนั้นวิทยานิพนธ์ตลอดจนสิ่งพิมพ์ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากงบประมาณที่สำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะได้รับอยู่ในวงจำกัด การจัดซื้อหนังสือห้องสมุดมักจะคำนึงถึงนักศึกษาระดับปริญญาตรีก่อนและขณะเดียวกันห้องสมุดจำเป็นต้องให้บริการแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้วย จึงทำให้งบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรห้องสมุดในระดับบัณฑิตศึกษาน้อยลงไป ดังนั้นสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะควรพิจารณาความจำเป็นของปัญหานี้ โดยการจัดสรรงบประมาณให้มีสัดส่วนที่เพียงพอและเหมาะสมในการจัดซื้อสิ่งพิมพ์ทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ในขณะเดียวกันการร่วมมือกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในระดับต่าง ๆ ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันเป็นสิ่งที่พึงกระทำ และควรพัฒนาให้ถึงจุดที่ผู้ใช้ของทุกสถาบันสามารถไปยืมสิ่งพิมพ์จากสถาบันอื่นได้ด้วยตนเอง

ส่วนปัญหาในด้านการให้บริการห้องสมุด ที่เกี่ยวกับระเบียบการใช้ห้องสมุดนั้น นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า การที่สำนักหอสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์ออกนอกห้องสมุด เป็นปัญหามากที่สุด เพราะนักศึกษาจำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษาวิทยานิพนธ์ที่มีผู้อื่นทำไว้แล้ว โดยเฉพาะนักศึกษาภาคพิเศษที่เรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ จะไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุดอย่างเต็มที่ เพราะต้องเรียนในช่วงเวลากลางวัน พอเลิกเรียนก็เป็นช่วงเวลาที่ห้องสมุดปิดบริการ จึงทำให้เวลาเปิดบริการห้องสมุดกับเวลาที่นักศึกษาภาคพิเศษต้องการใช้ห้องสมุดไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นสำนักหอสมุดควรพิจารณายืดหยุ่นการให้ยืมสิ่งพิมพ์ประเภทวิทยานิพนธ์ แก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ส่วนปัญหาด้านการใช้สถานที่นั้น นักศึกษาเห็นว่าสำนักหอสมุดมีห้องคืนคว่ำเฉพาะบัณฑิตศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการ เนื่องจากสำนักหอสมุดมีสถานที่จำกัด จึงจัดห้องขนาด 14 ที่นั่ง จำนวน 1 ห้อง และจัดโต๊ะอ่านเดี่ยวจำนวน 42 ตัว ในบริเวณห้องคืนคว่ำวารสารประเภทดัชนีและสารสังเขปเป็นพิเศษสำหรับบัณฑิตศึกษา ซึ่งนักศึกษาเห็นว่ายังไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 ของสำนักหอสมุด ได้วางแผนการขยายอาคารเพื่อบัณฑิตศึกษาไว้ (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2533 : 57-64) หากเป็นไปตามแผนการดำเนินงานดังกล่าว จะทำให้นักศึกษามีห้องคืนคว่ำโดยเฉพาะอย่างเพียงพอ ดังนั้นสำนักหอสมุดควรติดตามเร่งรัดให้มีการดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้

ความต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงทรัพยากรและบริการห้องสมุด

จากการศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดของบัณฑิตศึกษาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาที่นักศึกษพบในระหว่างการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดนั้น ทำให้ทราบว่านักศึกษาต้องการให้สำนักหอสมุดปรับปรุงทรัพยากรห้องสมุด โดยให้เพิ่มเติมจำนวนหนังสือมากที่สุด รองลงมาคือวารสารและโสตทัศนวัสดุ ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อให้มีทรัพยากรห้องสมุดที่พอเพียงกับความต้องการของบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยควรพิจารณาเพิ่มงบประมาณด้านบริการวิชาการให้ห้องสมุดสามารถจัดซื้อหนังสือได้ เป็นสัดส่วนกับจำนวนนักศึกษาที่ไปใช้บริการ โดยถืออัตราส่วนตามมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 2531) ที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ คือ

"50 เล่ม ต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรี 1 คน

75 เล่ม ต่อนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 1 คน

100 เล่ม ต่ออาจารย์ 1 คน

วารสารประเภทให้ความรู้ทั่วไปและเพื่อความจรรโลงใจประมาณร้อยละ 5 ของจำนวนวารสารที่พิมพ์เผยแพร่

วารสารเฉพาะสาขาวิชาไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของวารสารเฉพาะสาขาวิชานั้น ๆ ฉบับสำคัญ ๆ ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษในกรณีที่สาขาวิชานั้นเปิดสอนเป็นวิชาเอก-โท และควรบอกรับวารสารที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทยในสาขาวิชานั้นๆ ทุกฉบับที่มีคุณภาพทางวิชาการ โดยการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวารสาร ทั้งหมดจะต้องไม่น้อยกว่า 500 ชื่อเรื่อง"

ส่วนความต้องการของนักศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการใช้บริการห้องสมุดนั้น นักศึกษาต้องการให้สำนักหอสมุด ปรับปรุงการให้บริการถ่ายเอกสารมากที่สุด คงเนื่องมาจาก เครื่องถ่ายเอกสารที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวนไม่มากพอ ทำให้นักศึกษาต้องคอยนาน และคุณภาพของการถ่ายเอกสารไม่คมชัดเท่าที่ควร ดังนั้นสำนักหอสมุดควรหาวิธีการแก้ไข เช่น เพิ่มจำนวนเครื่องถ่ายเอกสาร หรือจัดหาเครื่องถ่ายเอกสารชนิดหยอดเหรียญ หรือใช้บัตรถ่ายเอกสาร ซึ่งผู้ใช้สามารถถ่ายเอกสารได้ด้วยตนเอง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักหอสมุดมีการบริหารงานในลักษณะของศูนย์รวม (Centralization) จึงควรกำหนดนโยบายในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดระดับบัณฑิตศึกษาให้ชัดเจน โดยตกลงร่วมกับห้องสมุดคณะที่มีภาระเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ในการแบ่งความรับผิดชอบที่จะจัดซื้อหนังสือและวารสารทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ให้มีสัดส่วนที่แน่นอน เป็นการวางแผนการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด

2. สำนักหอสมุดควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาการเปิดหลักสูตรใหม่ในระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละคณะ เพื่อการเตรียมความพร้อมในด้านทรัพยากรห้องสมุด

3. ระเบียบการใช้ห้องสมุดเกี่ยวกับการยืมสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สำนักหอสมุดควรพิจารณายืดหยุ่นให้มีการยืมวิทยานิพนธ์ และวารสารฉบับล่วง เวลาออกนอกห้องสมุดได้ โดยกำหนดเวลาให้ยืมสั้นกว่าหนังสือทั่วไปเช่น 3 หรือ 5 วัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นคว้าวิจัยแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาที่เรียนภาคพิเศษ

4. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลสำเนาเรื้อรูป CD-ROM และฐานข้อมูลต่างประเทศ TIAC ค่อนข้างน้อย ถึงแม้ว่าฐานข้อมูลดังกล่าวจะมีความสำคัญและจำเป็นต่อนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างยิ่ง ดังนั้นสำนักหอสมุดควรหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษารู้และมาใช้บริการเหล่านั้นมากขึ้น

5. ในทำนองเดียวกัน สำนักหอสมุดควรประชาสัมพันธ์แนะนำให้นักศึกษาใช้คอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือในการค้นหารายชื่อหนังสือที่มีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (OPAC, LAN) เพราะการใช้คอมพิวเตอร์จะช่วยให้นักศึกษาประหยัดเวลาในการค้น และได้ข้อมูลกว้างขวางกว่าการใช้บัตรรายการ อีกทั้งยังคุ้มค่าที่สำนักหอสมุดได้ลงทุนสูง ทั้งด้านอุปกรณ์และบุคลากร

6. จากผลการสำรวจปรากฏว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเต็มใจที่จะชำระเงินค่าบริการบางประเภทที่ให้ข้อมูลทันสมัย รวดเร็ว ลุ่มลึก ประหยัดเวลาในการค้นหา และได้ข้อมูลปริมาณมาก ดังนั้นสำนักหอสมุดควรสร้างภาพพจน์ใหม่ เป็นห้องสมุดเชิงพาณิชย์ กล่าวคือ ผู้ใช้ต้องซื้อบริการสารนิเทศบางประเภทจากห้องสมุด เช่น บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดบางฐานข้อมูล บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลสำเนาเรื้อรูป และฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ของหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น โดยดำเนินงานอย่างจริงจัง เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการแสวงหางบประมาณ

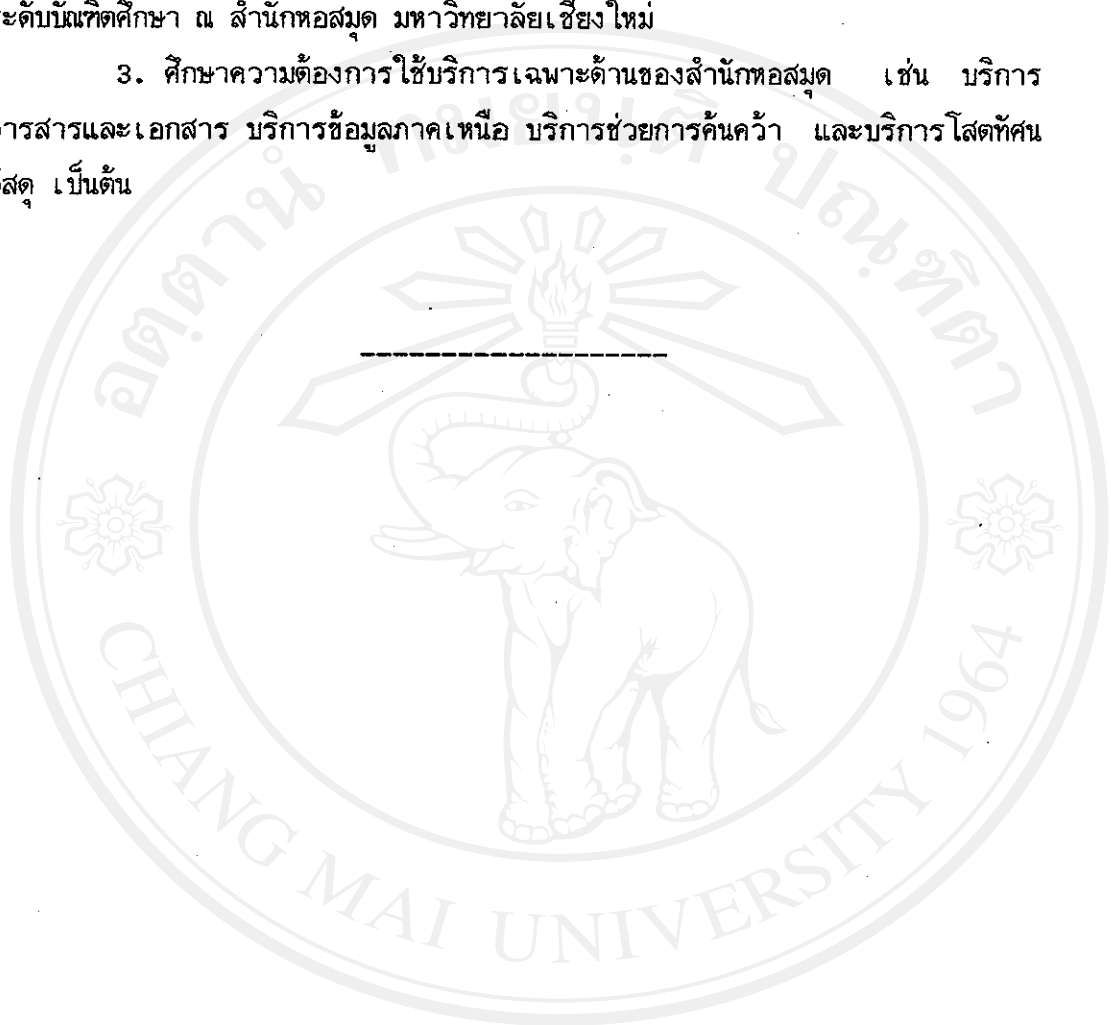
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยให้ละเอียดลึกซึ้งต่อไปในด้านต่อไปนี้

1. ศึกษาการใช้บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลสำเนาเรื้อรูป และฐานข้อมูลต่างประเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. ความต้องการและปัญหาในการใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด ของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา ณ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. ศึกษาความต้องการใช้บริการเฉพาะด้านของสำนักหอสมุด เช่น บริการ
วารสารและเอกสาร บริการข้อมูลภาคเหนือ บริการช่วยการค้นคว้า และบริการใส่ตักค้น
วัสดุ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บรรณานุกรม

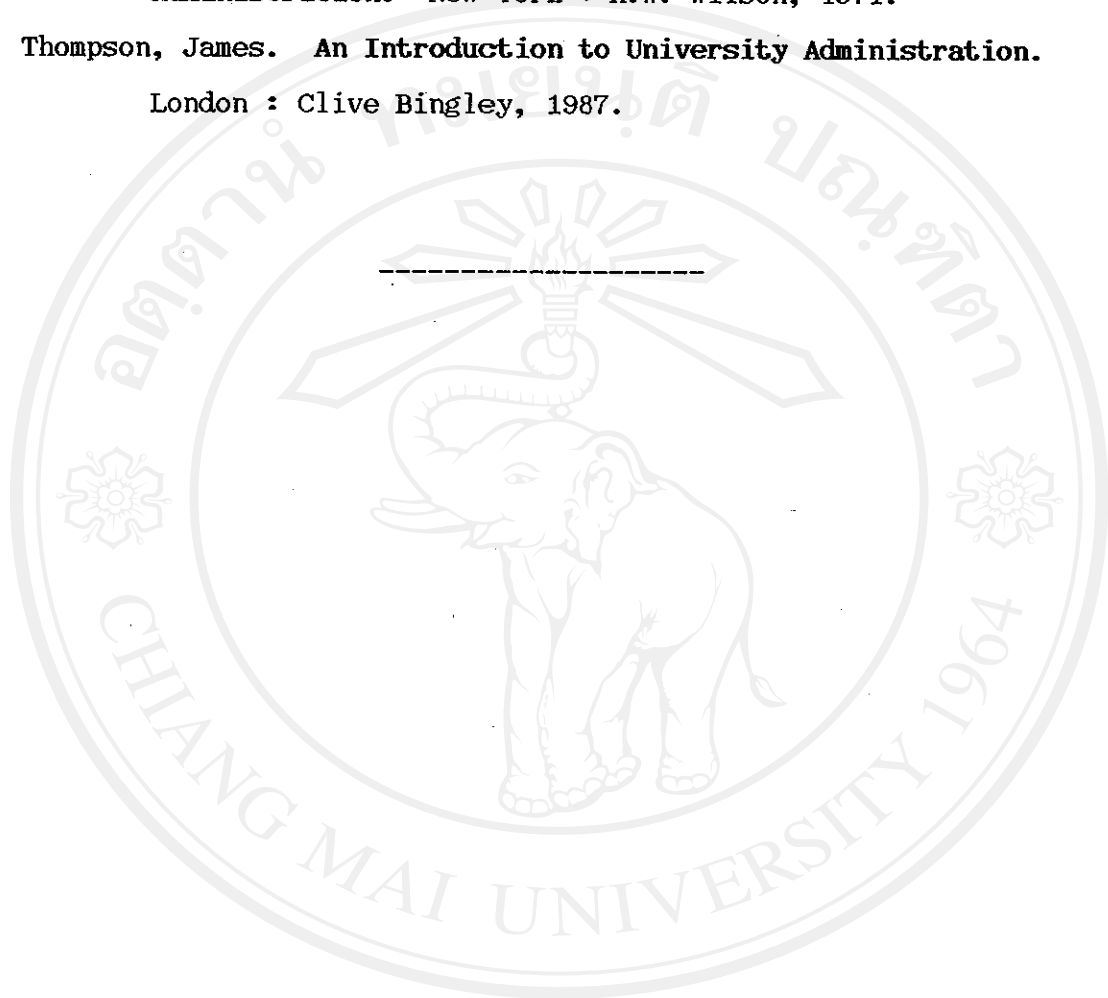
- กรกมล รามบุตร นันทนา ไวศยะนันท์ และหน่วยกรเจ้าหน้าที่. **ปฐมนิเทศบุคลากร
ใหม่ พ.ศ. 2534.** เชียงใหม่ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2534.
- จรินทร์ สกกุลถาวร. **การศึกษาปัญหาของห้องสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.** เชียงใหม่ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526.
- จารุพร พงศ์ศรีวัฒน์ และ มะลิ สมบูรณ์. **รายงานโครงการศึกษาข้อมูลผู้ใช้บริการ /
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.** เชียงใหม่ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, 2526.
- จิราภรณ์ จันท์คำ. "วิเคราะห์คำถามและคำตอบของบริการอ้างอิงในสำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่." **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,** 2529.
- จุฑามาศ นุ่มจันทร์. "การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดตั้งศูนย์สิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัย
เชียงใหม่". **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,** 2523.
- จุมพจน์ วิชกุล. "การประกอบธุรกิจการให้บริการสารนิเทศเชิงพาณิชย์," **วารสาร
บรรณารักษศาสตร์ 10, 1(มกราคม 2533), 18-40.**
เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. "ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการ
ประจำและการจัดระบบบริหารภายในสำนัก พ.ศ. 2531 ข้อ 4." 2531.
(อัครสำเนา)
----- . "ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำและ
การจัดระบบบริหารภายในสำนัก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2532 ข้อ 3." 2533.
(อัครสำเนา)
เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. **กองแผนงาน. ร่างแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ.
2530-2534).** เชียงใหม่ : กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.

- . รายงานประจำปี 2535 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- . วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย แผนพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). เชียงใหม่ : กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป. (เอกสารโรเนียว)
- . บัณฑิตวิทยาลัย. คู่มือการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2535. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- . รายงานการประชุมคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยทั่วประเทศ ครั้งที่ 7 วันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2532. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2532.
- . รายงานความก้าวหน้าบัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- . สำนักหอสมุด. คู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด ปี 2535 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ม.ป.ท., 2535.
- . โครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2533.
- . รายงานประจำปี 2533 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534.
- . รายงานประจำปี 2534 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- ✓ ----- . สรุปผลการสัมมนาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของบุคลากรห้องสมุด ระหว่างวันที่ 17-18 ตุลาคม 2534. เชียงใหม่ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2534.

ณิศ กฤตติกากุล. "ปัญหาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยในการใช้ห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2519." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

- ทัศนีย์ ชวัลสุวรรณ. "การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- นายกรัฐมนตรี, สำนัก. "การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่." ราชกิจจานุเบกษา 93, 142(12 พฤศจิกายน 2519), 3.
- ประภาวดี สืบสันต์ และจรรยา ไพโรจน์กุล. "การใช้หนังสือ : ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่ใช้ภายในห้องสมุดและหนังสือที่ยืมออก." วารสารบรรณารักษศาสตร์ 2, 2(กรกฎาคม 2525), 47-53.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. "การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2533." ราชกิจจานุเบกษา 107, 167(6 กันยายน 2533), 362.
- . แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)
กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2535.
- วคิน ชูประยูร. "ภาพลักษณ์การบริหารงานห้องสมุดที่เหมาะสม." ช.บ.อ. สาร 11, 3(กันยายน-ธันวาคม 2534), 8-14.
- สายทอง มโนมัยอุดม. การศึกษาการใช้วารสารภาษาต่างประเทศในสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
- ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม. รายงานแผนมาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2503-2531 : จัดพิมพ์เนื่องในการประชุมสามัญประจำปี 2531 19-22 ธันวาคม 2531.
กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2531.
- Cowley, John. *Libraries in Higher Education; The User Approach to Service.* London : Clive Bingley, 1975.
- Higham, Norman. *The Library in the University : Observations on a Service.* London : The Trinity Press, 1980.
- Lyle, Guy R. *The Administration of the College Library.* 4th. ed.
New York : H.W. Wilson, 1974.

- Rogers, Rutherford D. and David C. Weber. **University Library Administration.** New York : H.W. Wilson, 1971.
- Thompson, James. **An Introduction to University Administration.** London : Clive Bingley, 1987.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความต้องการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ณ ห้องสมุดกลาง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อประมวลความคิดเห็นและปัญหาที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต้องการให้ห้องสมุดกลาง สำนักหอสมุดปรับปรุงให้ดีขึ้น

คำจำกัดความในการวิจัย

สำนักหอสมุด หมายถึง ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทั้งนี้ไม่รวมห้องสมุดคณะ
ทรัพยากรห้องสมุด หมายถึง สิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ ที่ห้องสมุดกลางจัดให้บริการ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ และฐานข้อมูลสำเร็จรูป เป็นต้น

บริการของห้องสมุด หมายถึง บริการที่ห้องสมุดกลางจัดสำหรับผู้ใช้ เช่น บริการช่วยการค้นคว้า, บริการให้ยืม-รับคืน, บริการหนังสือสำรอง, บริการจองหนังสือ, บริการวารสารและเอกสาร, บริการยืมระหว่างห้องสมุด, บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูล, บริการโสตทัศนวัสดุ, บริการแนะนำการอ่าน, บริการเพิ่มข้อมูลเฉพาะเรื่อง, บริการข้อมูลภาคเหนือ, บริการเอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น

คำชี้แจง แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 คุณสมบัติของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ลักษณะการใช้ห้องสมุด ในด้านการใช้ทรัพยากรและบริการ

ตอนที่ 3 ประเภทของทรัพยากรและบริการที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดหาเพิ่มเติมและปรับปรุงให้ดีขึ้น

ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษา

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความหรือเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่าง

1. ระดับการศึกษา

( ) 1. ปริญญาโท คณะ..... [ ] [ ] [ ] 4-6

( ) 2. ปริญญาเอก คณะ..... [ ] [ ] [ ] 7-9

2. สภาพการเรียน

( ) 1. เรียนเวลาปกติ [ ] 10

( ) 2. เรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์

ตอนที่ 2 สภาพการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด

1. ท่านคิดว่าห้องสมุด มีความสำคัญ ต่อการศึกษาของท่านมากเพียงใด

[ ] 11

( ) 1. สำคัญมาก

( ) 2. มีความสำคัญในระดับปานกลาง

( ) 3. สำคัญน้อย

( ) 4. ไม่มีความสำคัญเลย

2. ท่าน เคยใช้ ทรัพยากรและบริการของห้องสมุดกลาง(สำนักหอสมุด) หรือไม่

[ ] 12

( ) 1. เคยใช้ (กรุณาตอบแบบสอบถามในข้อต่อไป)

( ) 2. ไม่เคยใช้ (หยุดตอบแบบสอบถาม และกรุณาส่งคืน)

3. จุดประสงค์ ที่สำคัญ ของการใช้ห้องสมุด (กรุณาเรียงเลขในวงเล็บ

โดยให้เลข 1 = สำคัญมากที่สุด เลข 2, 3, 4, 5, 6 สำคัญรองลงไปตามลำดับ)

( ) เพื่ออ่านหนังสือประกอบการเรียนตามหลักสูตร [ ] 13

( ) เพื่อค้นหาเอกสารประกอบการเขียนรายงาน หรือวิทยานิพนธ์ [ ] 14

( ) เพื่อใช้เป็นสถานที่เขียนรายงานหรือวิทยานิพนธ์ [ ] 15

( ) เพื่อหาความรู้ในแขนงวิชาอื่นๆเพิ่มเติม [ ] 16

( ) เพื่อการพักผ่อนและฆ่าเวลา [ ] 17

( ) อื่นๆ โปรดระบุ..... [ ] 18

4. ความถี่ ในการเข้าใช้บริการห้องสมุด

[ ] 19

( ) 1. ทุกวัน

( ) 2. สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง

( ) 3. สัปดาห์ละครั้ง

( ) 4. สองสัปดาห์ครั้ง

( ) 5. เดือนละครั้ง

( ) 6. เทอมละครั้ง

( ) 7. ปีละครั้ง

( ) 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

สำหรับนักวิจัย

5. เวลา ที่ชอบใช้ห้องสมุด มากที่สุด [ ] 20
- ( ) 1. วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 8.00-17.00 น.
  - ( ) 2. วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 17.00-21.00 น.
  - ( ) 3. วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 8.30-16.30 น.
  - ( ) 4. วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 16.30-21.00 น.
  - ( ) 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. ท่าน มีความรู้ เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดหรือไม่ [ ] 21
- ( ) 1. รู้ (กรุณาตอบข้อ 7.)
  - ( ) 2. ไม่รู้ (เว้นการตอบข้อ 7.)
7. ท่าน รู้จักวิธี การใช้ห้องสมุดได้อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] 22-27
- ( ) 1. เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับปริญญาตรี
  - ( ) 2. อ่านเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุด
  - ( ) 3. เข้าฟังการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่
  - ( ) 4. เข้าร่วมกิจกรรมแนะนำการใช้ห้องสมุด
  - ( ) 5. บรรณารักษ์แนะนำให้
  - ( ) 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....
8. เมื่อท่าน มีปัญหา ในการใช้ห้องสมุด ท่านทำอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] 28-32
- ( ) 1. ถามบรรณารักษ์ หรือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด
  - ( ) 2. ถามเพื่อน
  - ( ) 3. ค้นคว้าเองจนได้
  - ( ) 4. ถามอาจารย์
  - ( ) 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
9. ท่าน ใช้ทรัพยากรและบริการ ของห้องสมุดใดมากที่สุด [ ] 33
- ( ) 1. ห้องสมุดกลาง (สำนักหอสมุด) เพราะ.....
  - ( ) 2. ห้องสมุดคณะ เพราะ.....
10. ท่าน เห็นด้วยหรือไม่ หากห้องสมุดจะเรียกเก็บเงินค่าบริการบางประเภท [ ] 34
- ( ) 1. เห็นด้วย (กรุณาตอบข้อ 11.)
  - ( ) 2. ไม่เห็นด้วย (เว้นการตอบข้อ 11.)
11. บริการอะไรบ้าง ที่ห้องสมุดควรมีหรือควรเรียกเก็บเงินค่าบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) 1. บริการค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ [ ] 35
  - ( ) 2. บริการรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ในหัวข้อที่ต้องการ [ ] 36
  - ( ) 3. บริการแปลเอกสาร [ ] 37
  - ( ) 4. บริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า [ ] 38
  - ( ) 5. อื่น ๆ โปรดระบุ..... [ ] 39

12. ท่าน ใช้วิธีใด บ้างในการค้นหารายชื่อหนังสือหรือบทความในวารสาร และใช้ในระดับใด
ถ้าไม่ใช้ กรุณาตอบเฉพาะช่องไม่ใช้
ถ้าใช้ กรุณาบอกระดับการใช้ในช่องถัดไป

เครื่องมือ	การใช้		ถ้าใช้ ระดับการใช้			
	ไม่ใช้	ใช้	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ก. ใช้บัตรรายการ						[ ] [ ] 40-41
ข. ค้นเองจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักหอสมุด (OPAC)						[ ] [ ] 42-43
ค. ใช้บริการค้นข้อมูลสำเร็จรูป ซีดี-รอม						[ ] [ ] 44-45
ง. ใช้บริการค้นข้อมูลต่างประเทศของ TIAC						[ ] [ ] 46-47
จ. ใช้บัตรบรรณนิวารสารภาษาไทย						[ ] [ ] 48-49
ฉ. ค้นเองจากวารสารประเภทบรรณนิและสาระสังเขป (Indexing and abstracting Journal)						[ ] [ ] 50-51
ช. ค้นจากรายชื่อเอกสารที่อยู่ท้ายบทความในวารสาร, หนังสือหรือรายงานการวิจัย						[ ] [ ] 52-53
ซ. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						[ ] [ ] 54-55

13. ท่าน มีความสามารถ ในการใช้เครื่องมือต่อไปนี้ ในระดับใด
ถ้าใช้ไม่เป็น กรุณาตอบเฉพาะช่องใช้ไม่เป็น
ถ้าใช้เป็น กรุณาบอกระดับความสามารถของการใช้ในช่องถัดไป

เครื่องมือ	การใช้		ถ้าใช้เป็น ระดับความสามารถในการใช้			
	ใช้ไม่เป็น	ใช้เป็น	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ก. ใช้บัตรรายการ						[ ] [ ] 56-57
ข. ค้นเองจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักหอสมุด (OPAC)						[ ] [ ] 58-59
ค. ใช้บัตรบรรณนิวารสารภาษาไทย						[ ] [ ] 60-61
ง. ค้นเองจากวารสารประเภทดัชนีและสาระสังเขป (Indexing and Abstracting Journal)						[ ] [ ] 62-63
จ. อื่น ๆ โปรดระบุ.....						[ ] [ ] 64-65

ตอนที่ 3 ประเภทของทรัพยากรและบริการที่นักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดหาเพิ่มเติมและปรับปรุงให้ดีขึ้น

1. ท่านใช้สิ่งพิมพ์และวัสดุประเภทใดบ้างในห้องสมุด ใช้ในระดับใดและทรัพยากรเหล่านั้นเพียงพอต่อความต้องการของท่านหรือไม่

ถ้าไม่ใช้ กรุณาตอบเฉพาะช่องไม่ใช้

ถ้าใช้ กรุณาบอกระดับความถี่ของการใช้ และระบุความเพียงพอของทรัพยากรในช่องต่อไป

สิ่งพิมพ์	การใช้		ถ้าใช้				
	ไม่ใช้	ใช้	ระดับการใช้			ความพอเพียง	
			น้อย	ปานกลาง	มาก	พอแล้ว	ควรเพิ่ม
หนังสือ							
1. หนังสือตำราภาษาไทย							[ ] [ ] [ ] 1-3
2. หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ							[ ] [ ] [ ] 4-6
3. วิทยานิพนธ์							[ ] [ ] [ ] 7-9
4. หนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรม, สารานุกรม, บรรณานุกรม เป็นต้น							[ ] [ ] [ ] 10-12
5. สิ่งพิมพ์รัฐบาล (เอกสารของหน่วยงานราชการ รวมทั้งรายงานการประชุม งานวิจัย)							[ ] [ ] [ ] 13-15
6. คู่มือมหาวิทยาลัย (เอกสารแนะนำมหาวิทยาลัย)							[ ] [ ] [ ] 16-18
7. จุลสาร (เอกสารขนาดเล็ก หรือมีจำนวนหน้าน้อย)							[ ] [ ] [ ] 19-21
8. กฤตภาค (ข้อมูลที่ตัดจากหนังสือพิมพ์และวารสาร)							[ ] [ ] [ ] 22-24
9. สิ่งพิมพ์ภาคเหนือ							[ ] [ ] [ ] 25-27
10. เอกสารหายาก							[ ] [ ] [ ] 28-30
11. เอกสารจดหมายเหตุ มช.							[ ] [ ] [ ] 31-33
12. นวนิยาย, หนังสือเด็กและ Pocket book							[ ] [ ] [ ] 34-36
13. อื่น ๆ โปรดระบุ.....							[ ] [ ] [ ] 37-39
วารสาร							
1. วารสารภาษาไทย							[ ] [ ] [ ] 40-42
2. วารสารภาษาต่างประเทศ							[ ] [ ] [ ] 43-45
3. หนังสือพิมพ์							[ ] [ ] [ ] 46-48
4. วารสารประเภท ดรรชนีและสาระสังเขป (Indexing and Abstracting Journal)							[ ] [ ] [ ] 49-51
5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....							[ ] [ ] [ ] 52-54
โสตทัศนวัสดุ							
1. ไมโครฟิล์ม							[ ] [ ] [ ] 55-57
2. สไลด์							[ ] [ ] [ ] 58-60
3. วิดิทัศน์							[ ] [ ] [ ] 61-63
4. เทปคasset							[ ] [ ] [ ] 64-66
5. แผ่นซีดี							[ ] [ ] [ ] 67-69
6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....							[ ] [ ] [ ] 70-72

2. กลุ่มทรัพยากรใดในตอนที่ 3 ข้อ 1. ที่ท่านต้องการให้ห้องสมุด จัดหาเพิ่มเติม มากที่สุด (กรุณาเรียงเลขความต้องการในวงเล็บโดยให้เลข 1 = มาก 2 = ปานกลาง 3 = น้อย)

- ( ) หนังสือ [ ] 73
 ( ) วารสาร [ ] 74
 ( ) โสตทัศนวัสดุ [ ] 75

3. ท่าน ใช้บริการ อะไรบ้างในห้องสมุด ใช้ในระดับใดและท่านคิดว่าห้องสมุดควรปรับปรุงบริการอะไรบ้าง ถ้าไม่ใช้ กรุณาตอบเฉพาะช่องไม่ใช้ ถ้าใช้ กรุณาบอกระดับความถี่ของการใช้ และระดับความพอใจในช่องถัดไป

บริการ	การใช้		ถ้าใช้					
			ระดับการใช้			ความพอใจ		
	ไม่ใช้	ใช้	น้อย	ปานกลาง	มาก	ดีแล้ว	ควรปรับปรุง	
1. บริการรับฝากของ								[ ] [ ] [ ] 1-3
2. ประชาสัมพันธ์								[ ] [ ] [ ] 4-6
3. ชั้นแสดงหนังสือใหม่								[ ] [ ] [ ] 7-9
4. บริการข้อมูลภาคเหนือ								[ ] [ ] [ ] 10-12
5. บริการให้ยืม-รับคืนหนังสือ								[ ] [ ] [ ] 13-15
6. บริการจองหนังสือ เพื่อยืมต่อจากผู้อื่น								[ ] [ ] [ ] 16-18
7. บริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า								[ ] [ ] [ ] 19-21
8. บริการแฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่อง (INFORMATION FILES)								[ ] [ ] [ ] 22-24
9. บริการหนังสือสารอง								[ ] [ ] [ ] 25-27
10. บริการถ่ายเอกสาร								[ ] [ ] [ ] 28-30
11. บริการยืมระหว่างห้องสมุด								[ ] [ ] [ ] 31-33
12. บริการค้นข้อมูลซีดี-รอม								[ ] [ ] [ ] 34-36
13. บริการค้นข้อมูลต่างประเทศ(TIAC)								[ ] [ ] [ ] 37-39
14. บริการวารสารและเอกสาร								[ ] [ ] [ ] 40-42
15. บริการโสตทัศนวัสดุ								[ ] [ ] [ ] 43-45
16. บริการเอกสารจดหมายเหตุ มช.								[ ] [ ] [ ] 46-48
17. บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด								[ ] [ ] [ ] 49-51
18. บริการห้องค้นคว้าเฉพาะนิเทศศึกษา ชั้น 4								[ ] [ ] [ ] 52-54
19. อื่น ๆ โปรดระบุ.....								[ ] [ ] [ ] 55-57

ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุด

1. ปัญหาเกี่ยวกับ การใช้ทรัพยากร ห้องสมุด

ถ้าไม่เคยใช้ กรุณาตอบเฉพาะช่องไม่เคยใช้

ถ้าเคยใช้ ทำหน้าที่ปัญหาหรือไม่ ถ้ามีปัญหากรุณาบอกระดับของปัญหา

ทรัพยากรห้องสมุด	ไม่เคยใช้	เคยใช้			
		ไม่มีปัญหา	มีปัญหา		
			น้อย	ปานกลาง	มาก
หนังสือ					
1. หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด					[ ] 1
2. หนังสือภาษาไทยมีไม่พอประกอบการค้นคว้า					[ ] 2
3. หนังสือภาษาต่างประเทศมีไม่พอประกอบการค้นคว้า					[ ] 3
4. ห้องสมุดมีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่นน้อย ไม่พอใช้					[ ] 4
5. หนังสือเล่มที่ต้องการมีบัตรรายการแต่หาตัวเล่มไม่พบ					[ ] 5
6. การจัดหนังสือบนชั้นไม่สะดวกต่อการค้นหา					[ ] 6
7. ไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือ					[ ] 7
8. หนังสือเก่าล้าสมัย					[ ] 8
9. หนังสือซ้ำรูดมาก ไม่ได้ซ่อมแซม					[ ] 9
10. อื่นๆ โปรดระบุ.....					[ ] 10
วารสาร					
1. วารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด					[ ] 11
2. วารสารภาษาไทยมีไม่พอประกอบการค้นคว้า					[ ] 12
3. วารสารภาษาต่างประเทศมีไม่พอประกอบการค้นคว้า					[ ] 13
4. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อมีน้อยฉบับ อ่านไม่ทั่วถึง					[ ] 14
5. วารสารที่ต้องการมีในบัตรทะเบียนแต่หาตัวเล่มไม่พบ					[ ] 15
6. การจัดวารสารบนชั้นไม่สะดวกต่อการค้นหา					[ ] 16
7. ไม่ทราบวิธีค้นหาบทความจากวารสาร					[ ] 17
8. วารสารถูกฉีกหน้าไป					[ ] 18
9. อื่นๆ โปรดระบุ.....					[ ] 19
โสตทัศนวัสดุ					
1. ไม่ทราบวิธีค้นหาข้อมูลจากโสตทัศนวัสดุ					[ ] 20
2. ไม่ทราบวิธีใช้เครื่องอ่านไมโครฟิล์ม					[ ] 21
3. อื่นๆ โปรดระบุ.....					[ ] 22

2. ปัญหาเกี่ยวกับ การใช้บริการ ห้องสมุด
 ถ้าไม่เคยใช้ กรุณาตอบเฉพาะช่องไม่เคยใช้
 ถ้าเคยใช้ ท่านมีปัญหาในการใช้หรือไม่ ถ้ามีปัญหากฎหมายขอระดับของปัญหา

บริการห้องสมุด	ไม่เคยใช้	เคยใช้			
		ไม่มีปัญหา	มีปัญหา		
			น้อย	ปานกลาง	
ระเบียบห้องสมุด					
1. เวลาเปิดบริการของห้องสมุดน้อยเกินไป					[ ] 23
2. จำนวนเล่มของหนังสือที่ยืมน้อยเกินไป					[ ] 24
3. ห้องสมุดไม่ให้ยืมวิทยานิพนธ์					[ ] 25
4. ห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสาร					[ ] 26
5. อื่นๆ โปรดระบุ.....					[ ] 27
เจ้าหน้าที่ให้บริการ					
1. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีจำนวนน้อยทำให้บริการไม่ทั่วถึง					[ ] 28
2. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เต็มใจให้บริการ					[ ] 29
3. บรรณารักษ์หาเอกสารให้ไม่ตรงกับที่ต้องการ					[ ] 30
4. บรรณารักษ์ค้นข้อมูลให้ไม่ได้					[ ] 31
5. อื่นๆ โปรดระบุ.....					[ ] 32
การใช้ข้อมูลและสถานที่					
1. ได้รับข้อมูลจากบริการยืมระหว่างห้องสมุดเช้า					[ ] 33
2. ได้รับข้อมูลจากบริการคืนซีดี-รอม ช้า					[ ] 34
3. ได้รับข้อมูลจากบริการคืนข้อมูลต่างประเทศ (TIAC) ช้า					[ ] 35
4. ข้อมูลที่ค้นได้จากบริการคืนซีดี-รอมไม่ตรงกับความต้องการ					[ ] 36
5. ข้อมูลที่ค้นได้จากบริการคืนข้อมูลต่างประเทศ (TIAC) ไม่ตรงกับความต้องการ					[ ] 37
6. ไม่เข้าใจรายละเอียดที่ค้นได้จากฐานข้อมูลซีดี-รอม และฐานข้อมูลต่างประเทศ (TIAC)					[ ] 38
7. เมื่อใช้บริการคืนข้อมูลซีดี-รอม หรือคืนข้อมูล (TIAC) แล้วรายชื่อเอกสารที่ได้รับส่วนมากจะ ไม่มีในห้องสมุด					[ ] 39
8. ไม่เข้าใจการใช้วารสารประเภทบรรณานุกรมและสารสังเขป (Indexing and Abstracting Journal)					[ ] 40
9. ไม่เข้าใจการใช้หนังสืออ้างอิง (REFERENCE BOOK)					[ ] 41
10. บริการห้องสมุดคิดว่าสำหรับนักศึกษามีไม่พอกับความต้องการ					[ ] 42
11. อื่นๆ โปรดระบุ.....					[ ] 43

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุด

หนังสือ

วารสาร

สื่อทัศนวัสดุ

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการห้องสมุด

ระเบียบห้องสมุด เช่น เวลาเปิดบริการ การให้ยืมหนังสือ เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ให้บริการ

การใช้บริการประเภทต่าง ๆ เช่น บริการช่วยการค้นคว้า บริการวารสารและเอกสาร
บริการสืบค้นสารนิเทศจากคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางผ่องพรรณ แยมแซไฮ
ตำแหน่ง บรรณารักษ์วิชาชีพ ระดับ 6
การศึกษา ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ปีการศึกษา 2518)
ประวัติการรับราชการ

2518-2520 บรรณารักษ์ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดฝ่ายจัดหมู่และทำนิตราสาร
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2520-2521 บรรณารักษ์ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดฝ่ายบริการตอบคำถามและ
ช่วยการค้นคว้า สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2521-2531 บรรณารักษ์หัวหน้างานบริการตอบคำถามช่วยการค้นคว้า
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2527-2531 1. บรรณารักษ์หัวหน้าหน่วยช่วยการค้นคว้า สำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. รองหัวหน้างานบริการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2532-ปัจจุบัน บรรณารักษ์หัวหน้าฝ่ายบริการทรัพยากรสารสนเทศกลาง
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลงานที่เผยแพร่

งานวิจัย ความต้องการใช้ทรัพยากรและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ณ
ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2536.

งานเขียน 1. การให้บริการในฝ่ายบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า. 2522.

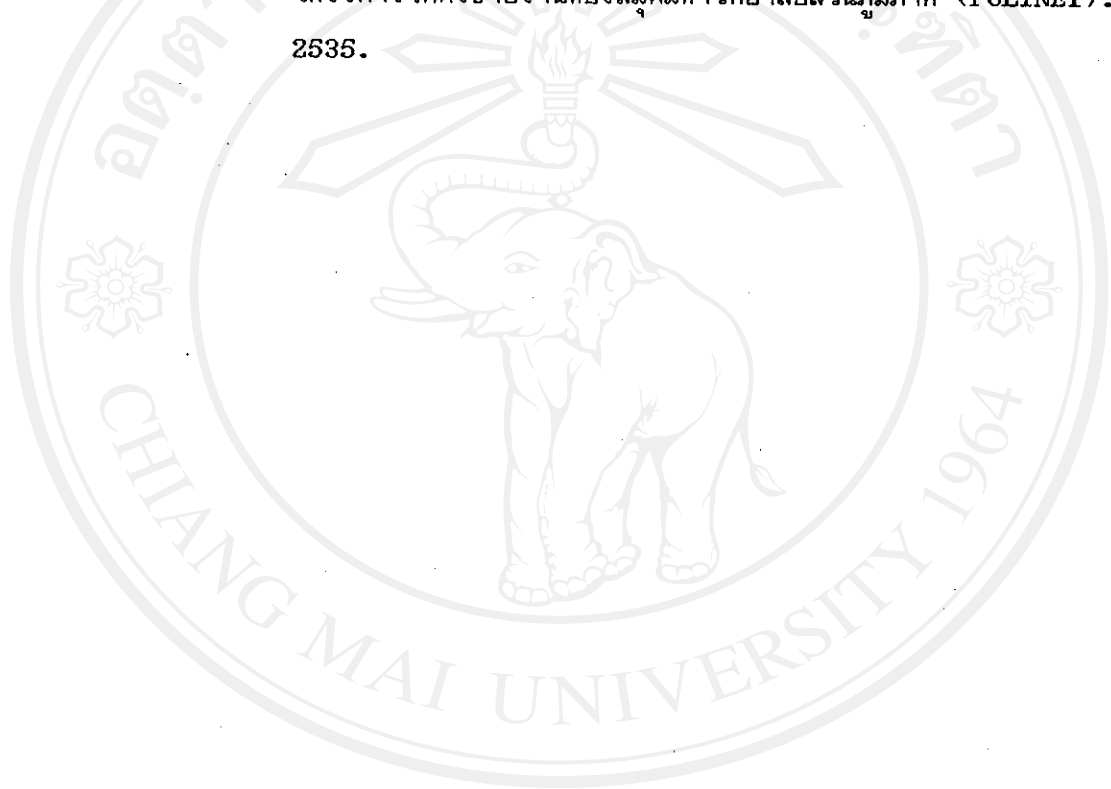
2. แนวทางการเขียนรายงานการค้นคว้า. 2530.

3. "รายชื่อหนังสือประเภทบรรณานุกรมผลงานทางวิชาการของบุคลากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่." วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 (2534), 121-129.
4. คู่มือปฏิบัติงานงานบริการสารนิเทศและฐานข้อมูล ฝ่ายบริการทรัพยากร สารนิเทศกลาง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2535.
5. "ศูนย์สนเทศภาคเหนือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่." วารสาร สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2 (2535), 41-51.

งานรวบรวม

1. บรรณานุกรมโครงการวิจัยบนที่สูง. 2525.
2. บรรณานุกรมโครงการวิจัยในชนบทภาคเหนือของประเทศไทย. 2526.
3. นามานุกรมนักวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2526.
4. ทำเนียบนักวิชาการ กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ. 2529.
5. นามานุกรมนักวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2530.
6. บรรณานุกรมการท่องเที่ยวกวภาคเหนือของประเทศไทย 2525-2529. 2530. (ทำฉบับ supplement ของปี 2530 อีก 3 ฉบับ)
7. คู่มือการค้นข้อมูลของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาเกษตร- ศาสตร์. 2530.
8. รายชื่อเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดเชียงใหม่. 2531.
9. รายชื่อเอกสารอ้างอิงที่มีข้อมูลภาคเหนือ. 2531.
10. บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ภาคเหนือที่บริการในห้องสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2531.
11. คู่มือต้อนรับผู้เยี่ยมชม สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2532.
12. คอนโดมิเนียมและอาคารสูงในจังหวัดเชียงใหม่ 2532-2533 : บรรณานุกรมประกอบสาระสังเขป. 2533.

13. คู่มือบริการยืมระหว่างห้องสมุด โครงการจัดตั้งข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ส่วนภูมิภาค (PULINET). 2534.
14. คู่มือบริการสืบค้นฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM ร่วมกัน โครงการจัดตั้ง
ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET). 2534.
15. คู่มือบริการยืม-คืน ระหว่างห้องสมุดร่วมกัน (Reciprocal Borrowing)
โครงการจัดตั้งข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET).
2535.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved